College Magazine

આદિકા

AADIKA

(વાર્ષિક અંક) પંચમ

(૨૦૨૦-૨૧)

પ્રધાન સંપાદક
આચાર્ય આર્ટ્સ કોલેજ ફતેપુરા

સંપાદક સહાયકો
આર્ટ્સ કોલેજ, ફતેપુરા
શૈક્ષણિક વિભાગ

પ્રકાશક
પ્રિ.ડૉ.રમેશચંદ્ર એલ. મુરારી
આચાર્ય
આર્ટ્સ કોલેજ ફતેપુરા
જિ. દાહોદ-૩૮૯૧૭૨ (ગુજરાત)

આદિકા
AADIKA

શ્રી ગુજરાત રાજ્ય અખિલ ગ્રામ્ય કબીર વિકાસ મંડળ-દાસા
સંચાલિત
આર્ટ્સ કોલેજ ફતેપુરા, દાહોદ-૩૮૯૧૭૨, ગુજરાત
ફોન : ૦૨૬૭૫-૨૩૩૬૮૫
શ્રી ગોવિન્દગુરુ યુનિ., ગોધરા, ગુજરાત

વાર્ષિક-પંચમ અંક ૨૦૨૦-૨૧

ISBN : 978-81-926443-6-3

કિંમત : રૂા. ૧૫૦-૦૦

આદિકા આપના હાથમાં

પહાડથી ઉતરતી નદીના વેગમાં એક અદ્ભુત શક્તિ હોય છે. સમુદ્રની લહેરોમાં જે થપાટા જોવા મળે છે, ગુલાબમાં જે સુગંધ છે આ તમામના પાછળ ઈશ્વરીય સંકેત વિદ્યમાન છે. તેવી જ રીતે શિક્ષાના ક્ષેત્રમાં સરસ્વતીથી પ્રભાવિત થયેલી આ સંસ્થા દરેક વિદ્યાર્થીના જીવનમાં પોતાની અલૌકિક શક્તિ આપે તેવી કોલેજ વતી આ પાંચમા અંકની પત્રિકાનું પ્રકાશન વર્ષ ૨૦૨૦-૨૧ આપ તમામ મહાનુભાવોને આપી હૃદયપૂર્વક આનંદ અનુભવું છું.

આચાર્ય

અનુક્રમણિકા

શુભેચ્છા સંદેશ	શ્રી જશવંતસિંહ ભાભોર સાહેબ (સાંસદશ્રી, દાહોદ લોકસભા)	4
	ડો.જી.એન.બારિયા સાહેબ (પ્રિન્સીપાલશ્રી)	5
	શ્રી એસ.આર.જોષી (પ્રિન્સીપાલશ્રી)	6
	ડો. રમેશચંદ્ર મુરારી	7
આદિકા		8
કોલેજ વંદના		9
કોલેજ પરિવાર		12
મંડળ તરફી દષ્ટિ		13
शासन व्यवस्था में सचिवों "Secretary' की प्रमुख भूमिका		15
Introduction of Physical Education		17
સોલંકીકાલીન સુણકના તામ્રપત્રની ઐતિહાસિકતા		21
શ્રી ગોવિંદગુરુ અને આદિવાસી સમાજ		25
ગુરુ-શિષ્ય પંરપરાના દ્યોતક : ગરીબદાસજી		29
आजादी का अमृत महोत्सव-चयनित विद्यार्थी लेख (३)		33
સત્યનિષ્ઠાથી આત્મનિર્ભરતા		39
આઝાદીના 75 વર્ષ : અમૃત મહોત્સવ		41
शिक्षा एवं शिक्षक का दायित्व		42
Result		44
ભૂતપૂર્વ વિદ્યાર્થી સંઘ		57
વર્ષ 2020-21 દરમિયાન કરેલ પ્રવૃત્તિઓનો અહેવાલ		61
વર્ષ 2020-21 દરમિયાન કરેલ પ્રવૃત્તિની તસવીરો		66

JASWANTSINH BHABHOR

सत्यमेव जयते

राज्य मंत्री
जनजातीय कार्य मंत्रालय
भारत सरकार
शास्त्री भवन, नई दिल्ली-110001
MINISTER OF STATE FOR
TRIBAL AFFAIRS
GOVERNMENT OF INDIA
SHASTRI BHAWAN, NEW DELHI-110001

જા.નં:- **19.DHD/LOKSABHA/GUJ-**

શુભકામના સંદેશ

આર્ટ્સ કોલેજ ફતેપુરા દાહોદ જે શ્રી. ગુજરાત રાજય અખિલ ગ્રામ્ય કબીર વિકાસ મંડળ દાસા દ્વારા સંચાલિત છે. કોલેજની પોતાની મેગેઝીન – ''આદિકા'' **નો આ પાંચમો** અંક પ્રકાશિત થઈ રહ્યો છે. આ કોલેજ આદિવાસી વિસ્તારમાં શિક્ષણક્ષેત્રે ખુબપ્રગતિકરે, કોલેજના વિધાર્થીઓ દરેકક્ષેત્રે ઉન્નતિ કરીને ગુજરાત અને ભારતનુ નામ રોશન કરે તેવી શુભકામના આપુ છુ.

(જશવંતસિંહ ભાભોર)
સાંસદશ્રી
દાહોદ સંસદીય વિસ્તાર

Room No. 415, 'B' Wing, Shastri Bhawan, New Delhi-110 001
Phone No. : 011-23380609

(Condt. by Shri Gujarat Rajya Ram Vanvasi Seva Yuvak Mandal, Dasa)

Shri Sumanbhai Rangjibhai Bhabhor Arts College, Singvad

At. Singvad, Ta. Limkheda, Dist. Dahod-389130 (Gujarat)

Principal
Dr. G. N. Baria
Fax No. 02677239733

Email : gnbaria62@yahoo.com
singvadcollege@yahoo.com

STD Code : 02677-239686 / 230572 (O)
Mobile : 99796 97040
Time : Morning 7:30 to 12:30

પ્રતિ,
આચાર્ય શ્રી,
આર્ટ્સ કોલેજ - ફતેપુરા

'સંદેશ'

આ 'આદિકા' ના પ્રાગટ્યની ક્ષણે હું આનંદ અનુભવું છું. આર્ટ્સ કોલેજ ફતેપુરાનો પાયો નંખાયો ત્યારથી આજ સુધી જે પ્રગતિ થઈ છે, તે ખરેખર બિરદાવવા લાયક છે.

હું આ સંસ્થા દિન પ્રતિદિન પ્રગતિ કરે અને સફળતાના શિખરો હાંસલ કરે એવી ખૂબ ખૂબ શુભેચ્છાઓ પાઠવું છું.

લી.

પ્રિ. ડૉ. જી. એન. બારીઆ.
આર્ટ્સ કોલેજ - સીંગવડ

બી.એડ્.કોલેજ સીંગવડ (રંધીકપુર)

તા. લીમખેડા, જી. દાહોદ-૩૮૯૧૩૦ ફોન નં./ફેક્સ નં. :૦૨૬૭૭ - ૨૩૦૯૬૮

G.J.Y.-15200/VIP/39-kh-1 28-12-2001 | R/ACA/30884/2002 29-12-2002 | WRC/2-32/47/2003/2990 06/06/2003

જાવક નં. : તા. - -૨૦૧

શ્રી એસ.આર.જોષી
કાર્યકારી આચાર્ય
બી.એડ્.કોલેજ,સીગવડ
તા.લીમખેડા,જિ.દાહોદ.

<u>શુભેચ્છા સંદેશ</u>

શ્રી ગુજરાત રાજય અખિલ ગ્રામ્ય કબીર વિકાસ મંડળ દાસા સંચાલિત આર્ટ્સ કોલેજ ફતેપુરા આદિકા નામની કોલેજ મેગેઝીનનોપાંચમો અંક પ્રકાશિત કરી રહી છે તે બદલ હું સર્વેને શુભેચ્છા પાઠવું છું.

કેળવણીને સાચા અર્થમાં ચારિતાર્થ કરી રહેલ કોલેજના પ્રધાન આચાર્ય તથા સારસ્વત બંધુઓ ખુબજ ઉત્સાહપૂર્વક સંસ્થામાં નિષ્ઠા અને પુરી ઈમાનદારીથી કાર્ય કરી રહયા છે જે ખુબજ પ્રશસંનીય છે. સાથે જ વહીવટી કર્મચારી બંધુઓની ખંત અને મહેનતનેતો વિસરાય જ કેમ !, તેઓને પણ હું આ ક્ષણે અભિનંદન પાઠવું છું.

ઋગ્વેદમાં કહયું છે તેમ "શિક્ષણ માનવીને આત્મવિશ્વાસું અને નિઃસ્વાર્થી બનાવે છે." તદ્ અનુસાર વિધાર્થીઓમાં સતત પ્રચંડ આત્મવિશ્વાસમાં વધારો થાય અને તેઓમાં વસુદેવ કુટુંબકમની ભાવના કેળવાય તેવું કાર્ય આપ કરી રહયા છો જેને વંદન કરવાનું હું ચૂંકતો નથી. આપ સૌ મહાત્મા ગાંધીજીના કથન અનુસાર આપના વિધાર્થીઓના મન,શરીર અને આત્માના ઉત્તમ અંશોનું આવિષ્કરણ કરી તેમના જીવનના અંધકારમાં પ્રકાશના કિરણો ફેલાવી રહયા છો તેને નતમસ્તક સલામ.

અંતમાં યોગ્ય આદતોના નિર્માણ દ્વારા બાળકોને સદ્ગુણોના વિકાસની તાલીમ આપી સ્વસ્થ શરીરમાં સ્વસ્થ મનનું નિર્માણ કરી આપ સૌ સમગ્ર કોલેજ પરિવાર સત્યમ્ , શિવમ્ અને સુંદરમ્ પ્રતિ ગતિ કરો તેવી પરમ કૃપાળું પરમાત્માને પ્રાર્થના, સાથે સાથે આપના વિધાર્થીઓ ચારિત્ર્યવાન અને જગતને ઉપયોગી બને તેવું શિક્ષણ પ્રાપ્ત કરી આર્ટ્સ કોલેજ ફતેપુરાની કિર્તી (**तैल बिन्दुम् इव अम्भति**) જળમાં પડેલ તેલના ટીપાની જેમ વિસ્તારે તેવી હૃદયથી શુભેચ્છા.

I/C પ્રિન્સીપાલ
બી. એડ. કોલેજ, સીંગવડ
તા.લીમખેડા,જી.દાહોદ.

આપનો ભવદિય
(S.R. Joshi)

Message

Arts College Fatepura is constantly striving to provide quality education to students of Fatepura and help them built a better future, as a principal of this institute, it gives me immensence pleasure to present you with the fourth volume "AADIKA" our college magazine, with this letter I would like to taken opportunity to thank all the student's and staff for their contribution to the 5th volume of this magazine which has published in previous year.

I extend my warm wishes to the student's and faculties of all the departments and non teaching staff.

Since the establishment of college 21 years ago Shree Gujarat Rajya Akhil Gramya Kabir Vikas Mandal Dasa, it is constantly developing and trying to impart a quality education to its student's as I mentioned in my previous letter, in this modern age education is not restriected to acquiring the knowledge from books.

I hear by request all the student's to constantly try to achieve over all development by participating in various college activities and enhancing your skills.

I very much hope that you will find in this magazine a scense of energy and a strong reflection of principal in which this institute is founded.

Dr. Rameshchandra L. Murari
Principal
Arts College Fatepura, Dahod

આદિકા

આ કોલેજની સ્થાપના શ્રી ગુજરાત રાજ્ય અખિલ ગ્રામ્ય કબીર વિકાસ મંડળ-દાસા દ્વારા ૨૦૦૧ના શુભ વર્ષમાં થઈ. મનમાં વિચાર આવ્યો કે સુંદર આ શૈક્ષણિક સંસ્થાનું કોઈ પરિચય પ્રકાશન રૂપમાં હોવું જોઈએ. વિચારોના આરોહ-અવરોહ વચ્ચે એક શબ્દાવલી ધ્યાનમાં આવી જેનું વિસ્તારપૂર્વક વર્ણન નીચે મુજબ છે.

આ પરિચય પત્રિકાનું નામ શું કામ 'આદિકા' રાખ્યું તેના બાર અર્થો આવે છે – વર્ણન અહીં પ્રસ્તુત છે.

(૧) અ-અક્ષર સ્વરક્રમ અને પાણિનીય વ્યાકરણના ચૌદ સૂત્રોમાં પ્રથમાક્ષર – અ છે.

(૨) ઓમ ની ધ્વનિનું પ્રારંભિક અક્ષર-અ છે.

(૩) અથી આ એટલે આ પુસ્તક છે.

(૪) દા - અક્ષર દયાના અર્થ અને આપવાના અર્થમાં પ્રચલિત છે. ફતેપુરાની સ્થિતિ થોડીક દયનીય છે. વિદ્યાર્થીઓ ગરીબ છે જે માગે છે વિદ્યા.

(૫) કા - અક્ષર સૃષ્ટિકર્તા બ્રહ્માજીનો પર્યાય છે.

(૬) ક-શબ્દ પૃથ્વીના અર્થમાં ઉપયોગ કરવામાં આવે છે જે આધારસ્તંભ પણ છે.

(૭) આ ફતેપુરા વિસ્તારમાં આદિવાસી લોકોની વસાહત વધારે છે અને આ કોલેજના મંડળની રચના તેમના દ્વારા જ થઈ છે. આ માટે આદિ શબ્દ

(૮) એક વિશેષ અર્થ અહીં પ્રગટ થાય છે કે સૌથી પહેલા કોણ પૈદા થયા ?– પ્રકાશમાં આવ્યા ? તો આદિ થી આદિવાસી.

(૯) કા-થી કોણ છે ? – જવાબ આદિવાસી છે.

(૧૦) ગુજરાતની સૌરાષ્ટ્રભૂમિમાં પ્રેમથી કોઈ માતા પોતાના પુત્રને દિકરા નામથી દીકા પણ કહે છે. અહિં સરસ્વતી પોતાના દિકરા એટલે વિદ્યાર્થીને ભણવા માટે આ કોલેજમાં બોલાવે છે આ માટે કહે છે – આદિકા – આવી જા દિકરા.

(૧૧) સૃષ્ટિકર્તા બ્રહ્માએ આ સુંદર સૃષ્ટિનું નિર્માણ પોતાની બુદ્ધિ દ્વારા કર્યું. આ માટે પ્રથમ સૃષ્ટિ બ્રહ્માજીની કહેવાય, એટલે આદિકા પહેલા કોણ હતા – જવાબ બ્રહ્માજી હતા. આવી રીતે તમામ અર્થો જોઈને આ લઘુપત્રિકા – કોલેજ મેગેઝીનનું નામકરણ કર્યું છે.

(૧૨) દાહોદ ગુજરાતનું પૂર્વભાગનો પ્રથમ જનપદ છે. દાહોદ જિલ્લામાં જ ફતેપુરા છે. આ માટે આદિ-પહેલો કા, કોણ છે તે દાહોદ છે. આ જવાબ સામાન્ય રીતે અર્થઘટનરૂપમાં પ્રયોગ કરી શકાય છે. આદિકા આપ તમામ વાચકશ્રીઓના હાથમાં આપીને વિશેષ આનંદની લાગણી અનુભવું છું.

– આચાર્ય આર્ટ્સ કોલેજ

૧. કોલેજ વંદના

गुरुर्ब्रह्मा गुरुर्विष्णु गुरुर्देवो महेश्वरः
गुरुः साक्षात् परब्रह्म तस्मै श्री गुरवे नमः ॥
त्वमेव माता च पिता त्वमेव
त्वमेव बन्धुश्चसखा त्वमेव ।
त्वमेव विद्या द्रविणं त्वमेव
त्वमेव सर्वं मम देव देव ॥

2

ઈતની શક્તિ હમેં દેના દાતા, મનકા વિશ્વાસ કમજોર હો ના,
હમ ચલે નેક રસ્તે પૈ હમ સે, ભૂલકર ભી કોઈ ભૂલ હો ના.
ઈતની શક્તિ...

દૂર અજ્ઞાન કે હો અંધેરે, તુ હમેં જ્ઞાન કી રોશની દે,
હર બુરાઈ સે બચતે રહે હમ, ઈતની સી તું ભલી જિંદગી દે,
બૈર હો ના કિસીકા કિસી સે, ભાવના મનમેં બદલે કી હો ના,
હમ ચલે નેક રસ્તે પૈ હમ સે, ભૂલકર ભી કોઈ ભૂલ હો ના,
ઈતની શક્તિ....

હમ ન સોચે હમેં ક્યા મિલા હૈ, હમ યે સોચેં કિયા ક્યા હૈ અર્પણ,
ફૂલ ખુશીયોં કે બાંટેં સભી કો, સબકા જીવન હી બન જાયે મધુવન,
અપની કરુણા કા જલ તું બહા દે, કર દે પાવન હરએક મનકા કોના,
હમ ચલે નેક રસ્તે પૈ હમ સે, ભૂલકર ભી કોઈ ભૂલ હો ના,
ઈતની શક્તિ....

*

3

તેરી પનાહ મેં હમેં રખના
શીખેં હમ નેક રાહ પર ચલના (૨)
કપટ કર્મ ચોરી બેઈમાની
ઔર હિંસા સે હમકો બચાના (૨)
નાલી કા બન જાઉ ના પાની
નિર્મલ ગંગા જલ હી બનાના હો હો....
અપની નિગાહ મેં હમેં રખના
સીખેં હમ નેક રાહ પર ચલના

તેરી પનાહ મેં....

ક્ષમાવાન્ કોઈ તુજસા નહીં ઔર
મુજસા નહીં કોઈ અપરાધી (૨)
પુણ્ય કી નગરી મેં ભી મૈંને (૨)
પાપોં કી ગઠરી હી બાંધી હો...હો...
કરુણા કી છાંવ મેં હમેં રખના
સીખે હમ નેક રાહ પર ચલના

તેરી પનાહ...

*

4

ૐ તત્સત્, શ્રી નારાયણ તું, પુરુષોત્તમ ગુરુ તું,
સિદ્ધ બુદ્ધ તું, સ્કંદ વિનાયક, સવિતા પાવક તું
બ્રહ્મ મઝદ્ તું, યહવ શક્તિ તું, ઈસુ પિતા પ્રભુ તું,
રુદ્ર વિષ્ણુ તું, રામ કૃષ્ણ તું,રહીમ તાઓ તું,
વાસુદેવ ગો, વિશ્વરૂપ તું, ચિદાનંદ હરિ તું,
અદ્વિતીય તું અકાલ નિર્ભય, આત્મલિંગ શિવ તું,
ૐ તત્સત્ શ્રી નારાયણ તું, પુરુષોત્તમ ગુરુ તું.

*

5

પ્રભુ નમીએ પૂરી પ્રીતે, સુખી કર તું સુખી કરજે
સ્તુતિ કરીએ રૂડી રીતે, સુખી કર તું સુખી કરજે
પ્રભુ નમીએ પૂરી પ્રીતે....
બનાવી તેં બધી દુનિયા બન્યા તે ઊંડા દરિયા
સૂરજ ને ચંદ્ર ઝગમગિયા, સુખી કર તું સુખી કરજે.
પ્રભુ નમીએ પૂરી પ્રીતે....
વળી આકાશમાં તારા, ગણે ઊંચે જ ફરનારા,
બનાવ્યા તેં પ્રભુ પ્યારા, સુખી કર તું સુખી કરજે.
પ્રભુ નમીએ પૂરી પ્રીતે....
જગત આખા ઉપર તારી, નજર ફરતી રહે ન્યારી,
અમારા કામ જોનારા, સુખી કર તું સુખી કરજે.
પ્રભુ નમીએ પૂરી પ્રીતે....
બધાંયે પાપ બાળી દે, વળી બુદ્ધિ રૂપાળી દે,
નમીએ હાથ જોડીને, સુખી કર તું, સુખી કરજે.
પ્રભુ નમીએ પૂરી પ્રીતે....

*

શ્રી કે.વી.એમ. આર્ટ્સ કોલેજ-ફતેપુરા
કોલેજ પરિવાર

૧.	આચાર્ય	ડૉ.રમેશચન્દ્ર એલ. મુરારી
૨.	આસી.પ્રો.	શ્રી મિલન એન. વ્યાસ
૩.	,,	શ્રી પી.ડી.પરમાર
૪.	,,	ડૉ. એમ.એસ.ચરપોટ
૫.	,,	ડૉ. વાય.જે.ચૌહાણ
૬.	,,	કુ. ડૉ. ડી.એલ. રાઠોડ
૭.	,,	શ્રીમતિ ડૉ. મિત્તલબેન જી. ચૌહાણ
૮.	સી.ક્લાર્ક	શ્રી પ્રફુલભાઈ પી. પટેલ
૯.	જુનિ. ક્લાર્ક	શ્રી રમેશભાઈ એસ. કટારા
૧૦.	,,	શ્રી જિતેન્દ્રકુમાર આર. ચૌહાણ
૧૧.	લિપિક	શ્રી પ્રવીણભાઈ એલ. કટારા
૧૨.	,,	શ્રી બલવન્તભાઈ લક્ષ્મણસિંહ લવાણા
૧૩.	સફાઈકર્તા	શ્રી પૂનાભાઈ ડી. કટારા

મંડળ તરફી દૃષ્ટિ

માનનીય મંત્રી શ્રી જશવંતસિંહ ભાભોર સાહેબ...સાંસદશ્રી, દાહોદ લોકસભા

આ મહામાનવીના મગજમાં એક મંથન થયું. શિક્ષાના ક્ષેત્રમાં પાછળ રહી ગયેલ ફતેપુરાના આંગણે એક કોલેજની સ્થાપના કરવાનો ઉચ્ચ વિચાર...

જૂન ૨૦૦૧માં આ સ્વપ્ન સાકાર થયું. ભારતીય સંતપરંપરામાં ઉચ્ચસ્થાન પ્રાપ્ત કરનાર, સગુણ અને નિર્ગુણ બ્રહ્મની સહી પરિભાષા આપનાર, સમદૃષ્ટિ અને સમભાવ રાખનાર, જ્ઞાનમાર્ગના સફળ પ્રેરક સંત કબીરદાસજીના નામથી પ્રભાવિત થઈ ગયા હોય એના પરમસંત સુમરનદાસજી મહારાજ (સુમનદાદા)ની પ્રેરણાથી શ્રી ગુજરાત રાજ્ય અખિલ ગ્રામ્ય કબીર વિકાસ મંડળ દાસા, તા. લિમખેડા, જિ. દાહોદના ફતેપુરા મુકામે આ કોલેજની સ્થાપનાનું કેન્દ્રસ્થાન – પછાત, આદિવાસી, ગરીબ, ગ્રામીણ વિસ્તારના વિદ્યાર્થીઓ ધોરણ ૧૨ પછી અભ્યાસ કરવા માટે ક્યાં જશે ? તેવા પ્રશ્નનો જવાબ એક ઉદાર હૃદયમાં સમાવેલ હતું. દૈવગતિ પ્રબળ છે. આજે આ કૉલેજ જેમાં અત્યાર સુધી સહસ્ત્રો વિદ્યાર્થી ભાઈ/બહેનો શિક્ષણ પ્રાપ્ત કરીને પોતાનું જીવન સુંદર રીતે આગળ વધારી રહ્યા છે.

ટ્રસ્ટ મંડળમાં માનનીય પ્રમુખ શ્રી દલસુખભાઈ કટારા સાહેબનું શાંત, ઉદાર મન મને કાર્ય કરવા માટે પ્રેરિત કરે છે. સમગ્ર ટ્રસ્ટીશ્રીઓની લાગણી ગાગરમાં સાગર ભરવા જેવી છે.

અમારી ભગિની સંસ્થાના વડા પ્રિ. ડો.જી.એન.બારીઆ સાહેબ, એસ.આર.ભાભોર કોલેજ, સિંગવડનું માર્ગદર્શન અવારનવાર મને પ્રેરણાદાયી બને છે. તમામ પરિસ્થિતિઓમાં આદરણીય બારીયા સાહેબ ઉચિત-યોગ્ય નિર્ણય આપે છે.

અમારી ભગિની સંસ્થા સિંગવડ બી.એડ. કોલેજના વડા પ્રિ. જોશી સાહેબ કાયમી પ્રસન્ન મુદ્રામાં યોગ્ય માર્ગદર્શન આપે છે.

અમારા મંડળની તમામ સંસ્થાઓના આચાર્યશ્રીઓ તથા અધિકારીઓ-કર્મચારીઓ સમય-સમય પ્રમાણે એકબીજાની મુલાકાતો લેતા હોય છે. આ કૉલેજના પ્રારંભિક વર્ષોમાં શ્રી દેસાઈ હાઈસ્કૂલ ફતેપુરા તથા એમના ટ્રસ્ટીશ્રીઓ આચાર્યો, કર્મચારીઓને હું ધન્યવાદ આપું છું કે તે કોલેજ માટે વરદાનરૂપ રહ્યા છે.

કોલેજની બાજુમાં પશ્ચિમ દિશા તરફ આઈ.ટી.આઈ.ની અવારનવાર જરૂરત અમોને પડતી હોય છે. તેમના પ્રિંસીપાલશ્રી તથા કર્મચારીઓ અને ટ્રસ્ટીશ્રીઓનો હું ખૂબ આભારી છું. આ સાથે ફતેપુરા ગામ તથા નગરવાસીઓ, સરકારી તમામ કર્મચારીઓનો આભારી છું. જે કોલેજના દરેક કાર્યમાં સહયોગ અને શુભકામનાઓ આપતા જ રહે છે.

વર્ષ ૨૦૨૦-૨૧માં મંડળે સમગ્ર કોલેજની બોન્ડ્રી વોલ અને એક સુંદર સેમિનાર હોલ/ લાઈબ્રેરીનું બાંધકામ પૂર્ણ કર્યું છે તે બદલ સમગ્ર કોલેજ મંડળની ઋણી છે.

શ્રી ગુજરાત રાજ્ય અખિલ ગ્રામ્ય કબીર વિકાસ મંડળ દાસા

કારોબારી સભ્યશ્રીઓ

ક્રમ	નામ	સરનામું	હોદ્દો
૧	શ્રી દલસુખભાઈ કાનજીભાઈ કટારા	મુ.પો.ચીચાણી, તા.ઝાલોદ, જિ.પંચમહાલ	પ્રમુખશ્રી
૨.	શ્રી ફુલસીંગભાઈ તેરાભાઈ ડામોર	મુ.મલેકપુર, તા.લીમખેડા, જિ.દાહોદ	ઉપપ્રમુખ
૩.	શ્રી બળવંતસિંહ જોખનાભાઈ રાવત	મુ.જેતપુર(દુ) તો દુધિયા, તા.લીમખેડા, જિ.દાહોદ	મંત્રી
૪.	શ્રી ડૉ.દર્શનાબેન ચંદુભાઈ દેશમુખ	મુ.તા.રાજપીપળા, જિ.નર્મદા	સહમંત્રી
૫.	શ્રી કાળુભાઈ દલસુખભાઈ પટેલ	મુ.સગુમપાટડી, તા.લીમખેડા, જિ.દાહોદ	કા.સભ્ય
૬.	શ્રી જશોદાબેન મોહનભાઈ બામણીયા	મુ. લીમડી (ડોળી), તા.સંતરામપુર, જિ.પંચમહાલ	કા.સભ્ય
૭.	શ્રી મોહનભાઈ દેવજીભાઈ બારીયા	મુ.દાસા, તા.લીમખેડા, જિ.દાહોદ	કા.સભ્ય
૮.	શ્રી ચંદ્રસિંહ ભુરાભાઈ ડામોર	મુ.પાતા, તા.લીમખેડા, જિ.દાહોદ	કા.સભ્ય
૯.	શ્રી માલાભાઈ કાનજીભાઈ કટારા	મુ.ચીચાણી, પો.ભુંગેડી, તા. ઝાલોદ, જિ.પંચમહાલ	કા.સભ્ય

शासन व्यवस्था में सचिवों "Secretary' की प्रमुख भूमिका - 'रामायण' एवं 'रामचरितमानस' के परिप्रेक्ष्य में

– डॉ. रमेशचन्द्र मुरारी
प्रिंसीपल, आर्ट्स कालेज, फतेपुरा, दाहोद-गुजरात-३८९१७२

सचिव "Secretary' नाम आते ही सारी दुनियाँ के राजतंत्र को चलाने वाले उन आदरणियों के प्रति ध्यान जाता है जो शासन प्रणाली के मुख्य अंग होते है।

चाहे दुनिया में राजतंत्र था या प्रजातंत्र हर समय इन पढे-लिखे सचिवों की आवश्यकता, इनकी बुद्धिमानी शासक को पडती रही है। रामायणकाल की बात की जाय तो महाराजा दशरथ, जनक, सुग्रीव, रावण, राम तथा भरत को इनके द्वारा ही शासन चलाये जाने के अनेक प्रमाण रामायण तथा रामचरित मानस में देखने को मिलते है।

यह भी देखा गया है कि जहाँ अधिक बुद्धिमानी की आवश्यकता पड़ती हैं तभी सचिव अपने विचारों के द्वारा विपरीत परिस्थिति को भी अनुकूल करने में सहायक हुए हैं।

रामायण में जब राम की प्रथम मुलाकात सुग्रीव से होती है तो हनुमान जी परीक्षा लेने आते हैं, सुग्रीव के पास पहुँचकर भगवान राम ने कहा -

जिस राजा के पास इतने बुद्धिमान सचिव हो वह दुःखी कैसे हो सकता है?[१]

जहाँ तक आदि काव्य रामायण की बात है रामायण की उत्पत्ति तमसा नदी के तट पर क्रौञ्चवध से संतप्त महर्षि आदिकवि वाल्मीकि के शोक से प्रारम्भ होती है। इसी महाकाव्य का अनुकरण समस्त परवर्ती साहित्य पर पडा, यहाँ तक कि लगभग ४०० वर्ष पूर्व हिन्दी में लिखी गयी 'श्रीरामचरितमानस' की रामकथा को गोस्वामी तुलसीदास जी ने खूब रसमयी बनाकर आदिकाव्य रामायण के नवनीत रूप में सुन्दर चौपाईयों, छंदों, दोहा, सोरठाओं तथा आवश्यक श्लोको की रचना कर विद्वत्समाज में एक महान प्रतिष्ठा ही प्राप्त नहीं की बल्कि इस रामचरितमानस का काशी विश्वनाथ मंदिर में परीक्ष कर भगवान शिव के हस्ताक्षर "सत्यं शिवं सुन्दरम्" का प्रमाणरूप प्रस्तुत कर "मति मन्द तुलसीदास हूँ" भी लिख दिया।

आदिकवि वाल्मीकि के २४००० श्लोकों के सामने कलियुग के मनुष्य की आयु का प्रमाण कम देखते हुए

सतपंच चौपाई मनोहर जानि जो नर उर धरै
दारुन अबिद्या पंच जनित बिकार श्री रघुबर हरै ॥[२]

महर्षि वाल्मीकि लिखते है जब महर्षि विश्वामित्र की आज्ञा से महाराजा दशरथ धनुषभंग के बाद मिथिलापति राजा जनक से मिलते हैं तो उनके साथ अनेक मंत्रियों की उपस्थिति

रही साथ ही बुद्धिमान सचिव भी भी उपस्थित रहते हैं।[३]

महाराजा जनक के यहाँ जब सभी पहुँचते हैं तो राजा अपने प्रमुख सचिवों से मंत्रणा करते है।

''ततः स राजा जनकः सचिवान व्यापिदेशह''[४]

''जनकेन समादिष्टाः सचिवाः प्राविशनपुम्''[५]

यहाँ एक सचिव नहीं अनेकों सचिव हैं। बहुवचन का प्रयोग किया गया है।

कहीं कहीं सूद्विचवों के लिए बुद्धिमान, कोविद शब्द का भी प्रयोग रामायण में किया गया है। साथ ही राजधर्म विशारद नाम से भी संबोधित किया गया है।

रामायणकाल में सत्य बोलना अनिवार्य था।[६] विदेशों से आनेवाले राजाओं, अतिथियों का सम्मान होता था उस विभाग के मंत्री एवं सचिव ध्यान रखते थे।[७] प्रत्येक वेद की शाखाओं का गान, पुराण, इतिहास, धर्मशास्त्र, विविध विद्यायें, नृत्य, नाटक, योग समय-समय पर होते रहते थे।[८] यज्ञकर्त्ता नट, सिंह, तपस्वी, अप्सरायें, गायक, धावक, अश्वारोही सभी को आर्थिक सहायता दी जाती थी। रोगी, वृद्ध, स्त्री, बालकों तथा असहाय की विशेष सुरक्षा थी।[८]

महाराजा सुग्रीव अपना सारा कार्य सचिवों के द्वारा ही संपन्न करते थे।[९] सचिवों के साथ उत्तम मंत्रणा करने के बाद ही कोई नया कार्य प्रारंभ होता था।[१०]

रावण का राम के साथ युद्ध न करने के लिए माल्यवान् जैसे बुद्धिमान प्रधान सचिव समझाते रहे कि, सीताजी को लौटा दीजिये इसमें लंका की भलाई है।[११]

महाराज रावण अपनी पराजय का कारण सचिवों के द्वारा जानना चाहते हैं।[१२]

रामचरितमानस बालकाण्ड में १६ जगह, अयोध्या काण्ड ५७, अरण्य का. १, किष्कि. का. १, सुन्दर का.८, लंका काण्ड ७ लगभग ९० जगहों पर सचिवों का प्रसंग उनके कार्य एवं उनकी भूमिका को बताया गया है।[१३]

अतः यह अवश्य कहा जा सकता है कि सचिव शासन व्यवस्था के मुख्य अंग है। इनके द्वारा उत्तम शासन चलाया जाता है। ये सर्वहित को ध्यान में रखकर ही कार्य करते हैं।

अस्तु

१. ततः स सचिवेभ्यस्तु सुग्रीवः प्लवगधिपः शशंस परमोद्विग्नः पश्यंस्तौ रामलक्ष्मणो ॥ (वाल्मीकिरामायण कि.काण्ड, २/५)

२. रामचरितमानस उत्तर का.दो १३०

३. वाल्मीकि रा. अयो.का.अ. ६७

४. वही ६७/२

५. वही ६७/३

६. वा.रामा. १/६/१८

७. वही १/७

८. वही १/१४/१३

९. वा.रा.कि.का. २/६.१२, अ.३/२२, २६, २७,३६

१०. वा.रा.सु. का. ५२/६, यु.का. २८/१, २९/७, २९/१०

११. वा.रा. युद्ध का. ३५/२, ३५/३, ३६/२०

१२. वा.रा. उत्तर का. १४/१०, ३१/२५ तथा २७

१३. राम च.मा. उपर्युक्त

Introduction of Physical Education

Dr. Yogendrasinh J. Chauhan
Asso. Professor,
Department of Physical Education, Arts College, Fatepura

Introduction

'A sound mind in a sound body in a sound environment'. Every person must possess a healthy mind : to have a healthy mind on must have a healthy physique. Physical Education may provide the right direction and needed action to improve the health of members of any community, society, nation and the world too. Therefore an educational system encompassing the mental, emotional, social and physical dimensions of health becomes imperative to bring about all around development in children which in turn, would pave way for the development of healthy society.

Meaning of Physical Education

The word physical education comprises of two words Physical and Education. The plain dictionary meaning of word physical is relating to body characteristics of person such as physical strength, endurance, physical fitness, appearance or physical health. The word education may mean the systematic instruction or training or preparation for some particular task. The two words combined together stans for the systematic instructions or training related physical activities or programme of activities necessary for development and maintenance of human body or the development of physical powers or activities for cultivating physical skills.

Definition or Education and Physical Education

- 'Education is the manifestation of perfection already in man' – Vivekanand
- 'By Education I mean an all round drawing out of the best in child and man. Body, mind and spirit.' – M.K. Gandhi
- 'Physical education is education through physical activities to the development of total personality of the child and its fulfillment and perfection in body, mind and spirit.' – J.P. Thomas

• 'Physical education is the sum of the changes in individual caused by experiences centering moton activity.' – Cassidy

Aims of Physical Education

The aim of Physical Education is the same as that of general education because physical education is a part of general education. The primary aim of physical education is not to develop star athletes winning teams or expert performance but a national vitality with character values and physical fitness. Ministry of Education plan of physical eduaction and recreation expressed that the aim of physical education must be to make every child physically, mentally and emotionally fit and also to develop in him such personal and social qualities as will help him to live happily with others and build him up as a good citizen.

Butcher listed the aims of physical education as follows.

(1) Physical Development
(2) Mental balance
(3) Emotional adjustment
(4) Manual training
(5) Social adaptability

Objectives of physical education.

The objectives of physical education are stated differently by many of Physical Educationists. The following are main objectives of physical education.

Development of Organic Fitness

This objectives deals with the program of activities which builds physical power in and individual through the development of the various organic systems of the body. The systems such as a circulatory, respiratory, nervous, muscular and digestive systems. Phyiscal education is related to physical activities, which create various effects on our organic systems. This systems are developed in size, shape, efficiency etc. This promotes a sound health, which enables the individual to be the valuable asset for the nation.

Development of Mental health

The mental development objective deals with the accumulation of a body of knowledge and the ability to think and to interpret their knowledge. Physical education programmers need alertness of mind, deep concentration and calculation movements. Physical activties sharpen the mind, to perform various actvities. It includes rules and regulations, techniques of games,

anatomical and physiological studies, balanced diet, sanitation, health and diseases, personal hygiene etc.

Social Development

In the democratic society in which we live it is necessary to have all individual develop sense of group consciousness and cooperative living. Social traits are essential for better adjustment in life. The programme of physical education develops their traits. They provide leadership qualities. Through physical activities, the players come closer with each other and adjust themselves according to situations.

Development of Neuro muscular co-ordination

The nervous system is strengthened only proper physical exercise. Neuro muscular co-ordination develops well only of various exercises are done repeated for a long period of time. Good neuro muscular coordination helps to keep off fatigue coordination. We get accuracy and smooth function of our body. Our reaction time become less. Neuro muscular development helps ones perform the daily work with proficiency develop a well poised quick efficient movement and body graceful carriage.

Develpment of Desirable habits

* To be inculated regular activities rest regulated diet.

* Maintaining cleanliness

* To be disciplined in one's work

* Development of Personality

* Attainment of sportsmanship

* Development of leadership qualities

* Development of social cooperation

* Development of fearlessness

* Attainment of positive qualities of self confidence.

Providing for mental Hygiene

* Mental Hygiene comprises those activties and techniques with promote and maintain mental health.

* Development of ability to face stress and string of like.

* Elimination of worry and tension through games and sports.

Development of Functional Knowledge

• To know the rules and techniques of different games.

• To know and acquire knowledge, proper health procedure.

• To know the methods and principles of games and exercises.

• To know the body parts and

the effects of exercise and various organs and systems

Development of qualities of a good citizenship

- One has to abide rules and regulation
- One's discipline improve the qualities of a good citizenship.

Scope of Physical Education

Physical Education as an integral part of general education through active, oriented and well planned programmes they organize different physical activities like drill and marching etc. which are directed towards physical, mental, emotional, social, intellectual and moral development of child. The following are the scope of physical education.

1. Corrective Exercise :

Corrective Exercise help to remove the deformities in the body of a child. Sometimes these defects are there because of defects in muscle development and for the we use light corrective exercises.

2. Games and Sports :

Various team games like hockey, Kabaddi, Kho-kho, football, cricket, volleyball etc and individual events like wrestling, boxing, athletics and judo are included in the programmers of physical education. Swimming, diving canoeing etc are related water sports.

3. Rhythmic, Gymnastics, Lezium, Dance, mass physical training and Dumb bell etc. are rhythmical activities necessary for the rhythm and balance. Rhythmical activities are also included in the programmes of physical education.

4. Self defense activities

Hiking, Trakking, Judo, Karate and self defense activities are included in the programmes of physical education.

References :

- Dhanajoy, S., & Seema, K. (2007), Lesson planning : Teaching methods and class management in physical education. New Delhi : Khal Sahitya Kendra.
- Nash T.N. (2006) Health and physical education.
- Prasad, Y.V. (2006). Method of teaching physical education. New Delhi Discovery Publishing house, Mangal S.K. (2005) Health and Physical educaiton. Ludhiana : Tandon Publication book market.

સોલંકીકાલીન સુણકના તામ્રપત્રની ઐતિહાસિકતા

ડૉ. દેશળરાજબા એ.રાઠોડ
ઈતિહાસ વિભાગ

ઉત્તર ગુજરાતનો પ્રદેશ અત્યંત પ્રાચીન અને ઐતિહાસિક છે તેથી આ વિસ્તારમાંથી ઈતિહાસ લખવા માટે ઘણમા વિશ્વસનીય દસ્તાવેજી પુરાવાઓ પ્રાપ્ત થાય છે. વળી, ઉત્તર ગુજરાતમાં આવેલું પાટણ એ સોલંકીવંશના શાસનકાળમાં રાજધાની રહ્યું છે. આથી આ રાજવંશને લગતા ઘણા દસ્તાવેજો, સ્થાપત્યો, સાહિત્ય વગેરે આ વિસ્તારમાંથી પ્રાપ્ર થાય તે સાહજિક છે. સોલંકી વંશના શાસનકાળમાં ઉત્તર ગુજરાતમાં ઘણા શિલ્પ, સ્થાપત્યો, મંદિરો, કિલ્લાઓ અને જળાશયો બંધાયા અને તેના નિભાવ માટે જમીનના દાન અપાયા તેથી આવા દાન અપાયાના અનેક તામ્રપત્ર આ વિસ્તારમાંથી પ્રાપ્ર થાય છે. આવું જ એક વિક્રમ સંવત ૧૧૪૮ વૈશાખ સુદ ૧૫ ને સોમવારનું સોલંકી રાજા કર્ણદેવ પ્રથમનું સુણક ગામમાંથી પ્રાપ્ર થયેલ તામ્રપત્ર. આ તામ્રપત્રની છાપ મી.એચ.કસેન્સે અભિલેખ વિદ્યાના નિષ્ણાત આચાર્ય ગિરજાશંકર વલ્લભજીને મોકલી આપેલી અને તેનો અનુવાદ પ્રથમવાર આચાર્ય ગિરજાશંકર દ્વારા કરવામાં આવેલ.

દાનશાસનનું સ્વરૂપ :

આ તામ્રપત્રના શ્લોક સંસ્કૃત ગદ્યમાં છે. આ દાનશાસન બે તાંબાના પતરામાં આવેલું છે. તામ્રપત્રના એક ભાગ પર ૧૨ પંક્તિ અને બીજા પતરા પર ૧૧ પંક્તિઓ અંકિત થયેલી છે. વંચાણ વખતે તે તામ્રપત્ર સુરક્ષિત હતું અને તેનું વંચાણ સ્પષ્ટ હતું. ફક્ત તે બંને પતરાને જોડતી કડીઓ તૂટી ગઈ હતી. ફ્લીટ દ્વારા તે તામ્રપત્રની વિક્રમ સંવતની તિથિ પરથી અંગ્રેજી વર્ષની ગણતરી કરવામાં આવી તો તે ઈ.સ.૧૦૯૧ના મે મહિનાની પાંચમી તારીખ અને સોમવાર હતો અને તે દિવસે ભારતમાં ચંદ્રગ્રહણ દેખાયું હતું. ભારતમાં ગ્રહણના દિવસે દાનનો મહિમા પ્રાચીન સમયથી જ હતો તે અહીં સ્પષ્ટ થાય છે.

તામ્રપત્રમાં આવતા ગામો અને તેની ઐતિહાસિકતા :

આ તામ્રપત્રની જાહેરાત સોલંકીવંશના પાટનગર અણહિલપાટણ એટલે કે હાલના પાટણથી થયેલ. તામ્રપત્રમાં આનંદપુર પથકવિષયના ૧૨૬ ગામને સંબોધીને દાનની ઘોષણા કરવામાં આવી છે. આ આનંદપુર એટલે હાલનું વડનગર. આ વડનગર ગામ સોલંકી વંશના શાસનકાળમાં મહત્ત્વનું નગર હતું તે વાતની પુષ્ટિ કરતા અનેક સ્થાપત્યો આજે વડનગરમાં હયાત છે. આ આનંદપુર એકમમાં આવતા સુણક ગામમાં પાણી માટેના રસોવી (જળાશય ગામ માટે સરોવી અને સુનક માટે સુનક શબ્દપ્રયોગ થયેલ છે)ના નિભાવ માટે દાન અપાયું છે. આ ગામ હાલ મહેસાણા જિલ્લાના ઊંઝા તાલુકામાં આવેલું છે. આ ગામ પાટણથી ૨૩ કિ.મી. અને વડનગરથી ૪૨ કિ.મી.ના અંતરે આવેલું છે. એટલે કે પાટણ અને વડનગરના માર્ગમાં આવતું આ ગામ તે વખતે મહત્તા ધરાવતું હશે. કેમકે આજે પણ આ નગરમાં સોલંકી કાળનું ભવ્ય નિલકંઠ મહાદેવ મંદિર અને શિલ્પો આવેલા છે. જમીન જે દાન આપી તે જમીન લઘુ (નાની) ડાભી ગામની સીમમાં આવતી હતી. આ ગામ હાલ સુણકથી ૨૫ કિમી.ના અંતરે આવેલું છે. આજે પણ આ ગામને ડાભી તરીકે જ ઓળખવામાં આવે છે. આપેલી જમીનની વાયવ્ય કોણમાં સંડેર ગ્રામ આવેલું છે. આજે આ ગામ ડાભી ગામથી ૭ કિ.મી.ના અંતરે છે. આમ તામ્રપત્રમાં દર્શાવિલ પાટણ, આનંદપુર, સુણક, સંડેર, ડાભી જેવા ગામો સોલંકી યુગના સાક્ષી આજે પણ આ ગામો પોતાના મૂળ નામે જ ઓળખાય છે. સોલંકીવંશના શાસકો પોતાના આધિપત્ય હેઠળના નાના ગામોમાં પણ પ્રજા કલ્યાણના કામોનું ધ્યાન રાખતા હતા તે આ તામ્રપત્ર નિર્દેશ કરે છે.

તામ્રપત્રમાં દાન આપનાર તરીકે કર્ણદેવનો ઉલ્લેખ થયેલો છે અને તામ્રપત્રની તિથિ પરથી જાણી શકાય છે કે તે કર્ણદેવ પ્રથમ હતો. કર્ણદેવ પ્રથમનું શાસન ઈ.સ.૧૦૬૪ થી ૧૦૯૪ રહ્યું હતું. આ તામ્રપત્રમાં કર્ણદેવનું એક બિરુદ ત્રિલૌક્યમલ્લ દર્શાવેલું છે. આ તામ્રપત્રનું દાન કર્ણદેવે પોતાના આધિપત્ય હેઠળના વિષય પથક (આનંદપુર)ના ૧૨૬ ગામના સમસ્ત રાજપુરુષો અને બ્રાહ્મણાદિને સંબોધીને જાહેર કર્યું હતું. તામ્રપત્રમાં અણીહલ્લપાટક અને આનંદપુર નગર આગળ 'શ્રીમદ્' શબ્દપ્રયોગ થયો છે જે તેનું મહત્ત્વ દર્શાવે છે. આ તામ્રપત્રમાં ઉલ્લેખિત

દાન જગતના સ્વામી ભવાનીના પતિ શિવની પૂજા કરીને અપાયું જે સોલંકીવંશના શાસનકાળમાં શૈવધર્મનું મહત્ત્વ દર્શાવે છે અને સોલંકીવંશના શાસકો શૈવધર્મી હતા તેનો ખ્યાલ આ તામ્રપત્ર પરથી આવે છે. આ દાન પોતાના માતાપિતા અને કર્ણદિવે પોતાના પુણ્યાર્થે આપ્યું હોવાનું દાનશાસનમાં નોંધ્યું છે. આગળની પંક્તિમાં દાન કોને અપાયું તે વિશે લખતા નોંધ્યું છે કે સુણક ગામમાં ઠક્કુર મહાદેવ દ્વારા પાણીનું જળાશય બાંધવામાં આવેલું તેના નિભાવ અર્થે લઘુ (નાની) ડાભી ગામમાં તેમના કુટુંબી જસપાલ (યશપાલ), લાલા, બકુલસ્વામીની માલિકીની અને તેમના નામધારી ૧૨ પાઈલા ૪ હલની ચતુષ્ટયભૂમિ દાન આપી છે. આ જમીનનું ચોક્કસ જગ્યા નિર્ધારણ માટે આગળ નોંધ્યું છે કે આ ભૂમિના પૂર્વે ભટ્ટારિકા, રૂદ્ર, નેહા અને લાલા દ્વિજોના ક્ષેત્રો છે. દક્ષિણે મહિષરામનું ક્ષેત્ર છે. પશ્ચિમ અને ઉત્તરે સંડેર ગામની સીમા છે. તેવી જમીનના સર્વ ભાગ, ઉપભોગ, સુવર્ણ આદિની સત્તા જળાશયના નિભાવ માટે જેમ અત્યાર સુધી લેવાતી હતી તેવી જ રીતે ચાલુ રહેશે. આગળ દાનપત્રના ભગવાન વ્યાસે કીધું છે તેમ કરીને સંસ્કૃત શ્લોક નોંધ્યો છે. "ભૂમિ દેનાર સ્વર્ગમાં સાહીઠ હજાર વર્ષ વસે છે. તે હરિ લેનાર અને તેના હરણમાં અનુમતિ આપનાર તેટલો જ સમય નર્કમાં વસે છે."

દાનશાસનની ઐતિહાસિકતા :

તામ્રપત્રમાં વહીવટની દૃષ્ટિએ ઘણી જ અગત્યની ઐતિહાસિક માહિતી પ્રાપ્ત થાય છે. આ સમયે વડનગર (આનંદપુર) ૧૨૬ ગામનું વડું મથક હતું તે આ તામ્રપત્ર પરથી સ્પષ્ટ થાય છે. વળી કર્ણદિવ પ્રથમના શાસનકાળના અધિકારીઓ અને તેમના પદ વિશેની જાણકારી પણ પ્રાપ્ત થાય છે જેમકે મહાક્ષપટલીક કે અક્ષપટલીક દાનશાસનનું લખાણ કરનાર અધિકારી હતો. મોટાભાગે આ પદ પર કાયસ્થની નિમણૂક થતી હતી. આ તામ્રપત્રનો અક્ષપટલીક કેક્કક હતો જે વટેશ્વરનો પુત્ર હતો. વટેશ્વર ભીમદેવ પ્રથમના વિ.સં. ૧૦૬૩ના દાનપત્રનો મહાક્ષપટલીક હતો જેઓ કાયસ્થ કાંચનના પુત્ર હતા એટલે આના પરથી જાણી શકાય છે કે ઘણીવાર આવા પદ વંશપરંપરાગત રહેતા. કાયસ્થ મોટેભાગે મહાક્ષપટલીક એટલે કે દફતર અને લેખનની કામગીરી સંભાળનાર અધિકારી હતા. આ ઉપરાંત બીજા એક પદનો ઉલ્લેખ આવે છે તે છે મહાસંધીવિગ્રહક. ઘણીવાર

મહાસંધીવિગ્રહક અને દૂત્તકનું પદ એક જ વ્યક્તિ સંભાળતો હતો. આ દાનશાસનનો સંધીવિગ્રહક તરીકે ચાહીલનો ઉલ્લેખ પ્રાપ્ત થાય છે. આ દાનપત્રના આધારે આપણને તે સમયની જમીનની માપણીની પદ્ધતિ પણ જાણી શકીએ છીએ. તામ્રપત્રમાં ૪ હલવાહ અને ૧૨ પાઈલા જમીનના દાનનો ઉલ્લેખ છે. તે સમયે જમીનની માપણી એક હળથી, બે હળથી એમ ખેડી શકાય તે રીતે થતી હલવાહનું માપ નીચે મુજબ ગણવામાં આવતું.

૧ હલવાહ = ૩૩૬૦ હસ્ત

= ૮૦૬૪૦ અંગુલ

= ૪૮૩૮૪૦ જવ

૧ હલવાહ = ૧ વાંસ

૧૪ વાંસ = ૧ નેતન

૨૦ નેતન = ૧ હલવાહ

આ તામ્રપત્ર પરથી સોલંકીવંશના શાસનકાળની ઘણી ઐતિહાસિક માહિતી ઉજાગર થાય છે. આ તામ્રપત્ર દ્વારા કર્ણદેવ પ્રથમની બિરુદ, તે સમયના તેમના આધિપત્ય હેઠળનો વિસ્તાર, તેમાં વડનગરનો વડુ મથક તરીકેનો ઉલ્લેખ ઉપરાંત તે સમયના વહીવટી અધિકારીઓ, તેના હોદ્દા વગેરેની માહિતી પ્રાપ્ત થાય છે. આ ઉપરાંત તે સમયે જમીનની માપણી માટે વપરાતી પદ્ધતિનો પણ ખ્યાલ આવે છે. આમ એક તામ્રપત્ર તે સમયની ઘણીબધી માહિતી આપી જાય છે.

સંદર્ભસૂચી :

૧. ઈશ્વરલાલ ઓઝા, પુરાવૃત્ત, સ્વયમ પ્રકાશિત, પ્રથમ આવૃત્તિ, વિસનગર, ૨૦૦૬, પૃ.૧૯ થી ૨૧, ૪ થી ૬

ગુજરાતનો રાજકીય અને સાંસ્કૃતિક ઈતિહાસ, ભો.જે.વિદ્યાભવન

2. Acharya Girjashankar, Vallabhaji, Historical Inscriptions of Gujarat, part-2, The Ferbs Gujarati Sabha, Bombay, 1935

૩. ગ્રન્થ, સોલંકીકાળ, ગુજરાતનો રાજકીય અને સાંસ્કૃતિક ઈતિહાસ (સંપા.) પરીખ રસિકલાલ છો., ૨૦૦૫, અમદાવાદ, તીય આવૃત્તિદ્વિ, વિદ્યાભવન, જે.ભો. ૪

૪. શાસ્ત્રી હરિપ્રસાદ ગુજરાતનો પ્રાચીન ઈતિહાસ-૧, અમદાવાદ, ૯૬૪

શ્રી ગોવિંદગુરૂ અને આદિવાસી સમાજ

પ્રો. મિલન એન. વ્યાસ
આર્ટ્સ કોલેજ, ફતેપુરા

ગોવિંદગુરૂનો જન્મ :

ગોવિંદગુરૂનો જન્મ રાજસ્થાનના ડુંગરપુર જિલ્લાના વાંસિયા-વેડસા ગામે માગસર સુદ-૧૫ તારીખ ૨૦-૧૨-૧૮૫૮ના રોજ થયો હતો.

તેમના પિતાનું નામ વણઝારા બેચરગિરિ અને માતાનું નામ માણકી (કુશાલીબેન) હતું. તેમને એક ભાઈ હતો. તેમનું નામ વણઝારા લક્ષ્મણભાઈ હતું અને એક બહેન હતી.

ગોવિંદગુરુ નાની વયે શિવ મંદિરના પુજારી પાસે રામચરિત માનસની કથા સાંભળતા હતા અને કબીરસાહેબની ચોપાઈઓ પણ સાંભળતા હતા. તેમજ રામાપીરના આખ્યાન સહિત અન્ય દેવી-દેવતાઓની વાતો તેઓએ સાંભળી તેમના જીવનમાં ઉતારી હતી.

વાંસિયા-વેડસા ગામના છોકરાઓને ઝાડ નીચે બેસાડી ગામડી અને વાગડી ભાષામાં ભગવાનની કથા અને વાર્તાઓ મધુર અવાજે કરતા, જેના પરિણામે આ ગામના ભીલ છોકરા જ્યારે તેઓને નવરાશનો સમય મળતો ત્યારે ગોવિંદગુરુ પાસે આવીને બેસી જતા. કારણ કે ભીલ અને વણઝારા સમાજને પરસ્પર પશુપાલનના લેવડ-દેવડનો સંબંધ હતો. જેથી ધીરે-ધીરે ભીલ બાળકોની આવ-જા વધવા લાગી. જેથી ભીલ બાળકોના મા-બાપ બાળકો ઉપર ગુસ્સો કરવા લાગ્યા. કારણ કે બાળકો સવાર, બપોર, સાંજ ગોવિંદગુરુ પાસે વધુ પડતાં બેસી રહેતા હતા. જેથી ભીલ બાળકોનાં વાલીઓ વિચારવા લાગ્યા કે આપણી પાસે ઘેટાં-બકરાં અને ઢોર-ઢાંખર છે. તે કોણ ચારે ? આ બાળકો તો ગોવિંદામય બની ગયા છે. માટે આવતીકાલથી છોકરાઓ ગોવિંદા પાસે જવા દેવા નહીં. આવું કેટલાંક માણસોએ નક્કી કર્યું. બીજે દિવસ માને કોણ ? બાળહઠ એ બાળહઠ. ના કહેવા છતાં બાળકો સવારમાં પોતાના નિત્યક્રમ મુજબ ગોવિંદગુરુ પાસે જતાં રહ્યાં. આ વખતે કેટલાં વાલીઓ ગોવિંદગુરુ શું કહે છે કે આ બાળકો આપણી આજ્ઞાનું પાલન કરતાં નથી તે જોવા માટે તેમજ બાળકોને ના કહેવાનો વિચાર કરીને તેઓ ગોવિંદગુરુ પાસે ગયા. ત્યારે તેમને ત્યાં જઈને જોયું તો ગોવિંદગુરુ બધા છોકરાંઓને વર્તુળાકાર ઘરથી દૂર ઝાડ નીચે બેસાડીને વાર્તા કરતાં જોવા મળ્યાં. છોકરાં સહેજ ઘોંઘાટ કર્યા વગર ગોવિંદાની વાર્તા સાંભળતા હતાં.

આદિવાસી સમાજના કુળ ગુરુ :

ગોવિંદગુરુ ના મા-બાપનો વિચાર હતો

કે દિકરો મોટો થઈ આપણો વારસાગત ધંધો આગળ ધપાવશે. તે હેતુથી ગોવિંદગુરુના લગ્ન લગભગ વીસ વર્ષની ઉંમરે વણઝારા સમાજમાં ઘેનીબહેન જોડે કરવામાં આવ્યાં હતાં. જેથી ગોવિંદગુરુ સંસારી સાધુવેશમાં બંને પતિ-પત્ની ભક્તિ રંગે રંગાવા લાગ્યાં. જેમાં ગોવિંદગુરુના બાપદાદાઓ એક ગામથી બીજે ગામ મોટેભાગે પોઠો દ્વારા માલસામાનની હેરાફેરી સહિત પશુઓના લે-વેચના ધંધા સાથે સંકળાયેલા હતા. પરંતુ ભગવાનને કંઈક જુદું જ મંજૂર હતું. લગ્ન પહેલાં ગોવિંદગુરુ એકલા ભક્તિ કરતા હતા અને સંસારી બન્યા તો ખરા પણ કેવા ? નવવધુ લાવ્યા તે પણ ધાર્મિક હૃદયની, જેથી સોનામાં સુગંધ ભળી. જેથી ગોવિંદગુરુનું જીવન ઝળકતું થયું અને આજુબાજુ ચારે દિશાઓમાં ગોવિંદગુરુની વાહવાહ થવા લાગી. દિવસ ઊગે એટલે પ્રાતઃક્રિયાઓ પતાવી, પતિ-પત્ની એકબીજાને સામસામે નમસ્કાર કર્યા પછી ગોવિંદગુરુ પૂજાવિધિમાં બેસે. જેથી ગોવિંદગુરુના સાથી મિત્રોને નવી દિશા મળી. છોકરાઓ ગોવિંદગુરુને મળે તો જ તેમનો દિવસ પસાર થાય નહીંતર બેચેની અનુભવે. જેના પરિણામે છોકરાઓના વાલીઓ કંટાળી ગયા અને રોક-ટોક કરવાનો વિચાર માંડી વાળ્યો અને ગોવિંદગુરુની પાસે મોકલવા લાગ્યા.

વાંસિયા વેડસના છોકરાઓ ગોવિંદગુરુની વાતો બાળપણથી સાંભળીને મોટા થયેલ હતા. જેમ જેમ મોટા થતા ગયા તેમ તેમ આ છોકરાઓનું જીવન ઉજાગર થવા લાગ્યું અને ચારે બાજુ ગોદિંગુરુનો જયજયકાર થવા લાગ્યો. એક દિવસ આજુબાજુનાં ગામોના છોકરાઓ બધા ભેગા થઈ ગોવિંદગુરુના નિવાસસ્થાને ભજનસંધ્યા તેમજ પૂજાવિધિ કરી ને પાંચ માણસોએ એ ચર્ચા-વિચારણ કરી, ગોવિંદગુરુને ગુરુ તરીકે જાહેર કર્યા. ત્યારથી ગોવિંદો, ગોવિંદો મટીને સાચા અર્થમાં ભીલ સમાજના તો ખરા જ પણ આ વિસ્તારના અન્ય સમાજના પણ ગુરુ બન્યા. જેને સમાજે જોરશોરથી શંખનાદ કરી ગુરુ તરીકે સ્વીકારી લીધા. આ વખતે ગોવિંદગુરુની ઉંમર લગભગ ૨૧ (એકવીસ) વર્ષની હશે. ધીમેધીમે ગોવિંદ ગુરુ વાગડ, માળવા, ગુજરાત અને મધ્યપ્રદેશમાં ઝળકવા લાગ્યાં.

ખરા અર્થમાં તે ગોવિંદો મટી ગોવિંદગુરુ યુવાન વયે જ ભીલ જાતિનો ઉધ્ધાર કરવા માટે સ્વયંભૂ પરમાત્મા અવતર્યા હોય તેવા સંસારી ગુરુ બન્યા હતા. તેઓ દરરોજ સવારમાં સૂર્યોદય પહેલાં પથારીમાંથી ઊઠી જતા હતા. સવારની દૈનિકક્રિયાને પતાવી દિવસ ઉગતા એક લોટો પાણી સૂર્યદેવને ચઢાવી સૂર્યદેવનું ધ્યાન કરી જમીન ઉપર આસન જમાવીને ધ્યાનમાં બેસી જતા. કહેવાય છે કે એક દિવસ ચોમાસાની ઋતુમાં સાત દિવસ સુધી તેમણે ભોજન કર્યું ન હતું. નિત્યક્રમ મુજબ સૂર્યનાં દર્શન કર્યા પછી જ તેઓ ભોજન કરતાં હતાં પરંતુ સાત દિવસ સુધી સૂર્યનાં દર્શન ન થવાને કારણે તેમણે સાત દિવસ સુધી ભોજન કર્યું ન હતું. આવી તેમનામાં ટેક હતી. આમ હવે ગોવિંદગુરુ સંસારની તમામ જવાબદારીઓ માથે ચઢાવી

ભક્તિના વિવિધ રંગોથી રંગાવા લાગ્યા હતા.

આઝાદીની ચળવળ :-

શ્રી ગોવિંદગુરુ પોતાની પત્નીને સાથે લઈ ગામેગામ ફરવા લાગ્યાં. ભીલ સમાજ અને ગોવિંદગુરુ વચ્ચે સંબંધ સુમેળભર્યા હતો. કોઈપણ સારા નરસા કામમાં ગોવિંદગુરુને બોલાવવામાં આવતા. ભીલ લોકો તેમના વગર કોઈપણ પ્રકારનું કામ પૂછ્યા વગર કરતા ન હતા. ગામમાં ઝઘડા કે બીજા કોઈ અન્ય બનાવ બને તો ગોવિંદગુરુની પાસે જતા અને ગોવિંદગુરુ તેમની 'પંચેસર' સભામાં સમાધાન કરાવતા હતા. આ બધું જોઈને અંગ્રેજો એકદમ ગભરાવા લાગ્યા.

ગોવિંદગુરુએ સુરાતા પાલમાં સૌથી પહેલ-વહેલો ધાર્મિક મેળો ભર્યો. ઘણી મોટી સભા ભરવામાં આવી. આ સભાના અધ્યક્ષ ગોવિંદગુરુ પોતે રહ્યાં હતા. સભાને સંપસભા એવું નામ ગોવિંદગુરુએ આપ્યું. સંપસભાએ મોટું સ્વરૂપ ધારણ કર્યું હતું. જેમાં ગામે-ગામથી હજારો આદિવાસી લોકો ભેગા થયા. અને સભા આગળ સફેદ ધ્વજ ફરકાવ્યો. આ ઝંડો સફાઈ, એકતા, શાંતિ અને આઝાદીનો હતો. સંપસભાના તમામ સભ્યોને ભગત કહેવામાં આવ્યાં.

ગોવિંદગુરુની સુધારાવાદી પ્રવૃત્તિને લીધે લોકો તેમના પંથમાં જોડાયા. મુખ્ય આદિવાસી પ્રજા ઉપર સીધી અસર પડી. લોકો સુધરવા લાગ્યા. જે આદિવાસી ભાઈ-બહેન વ્યસનમાં ગળાડૂબ હતા. તેઓનું વ્યસન ધીમે-ધીમે ઓછું થતું ગયું અને પરંપરાગત કુટેવોમાં સુધારો થવા લાગ્યાં. લોકો એકબીજાને રસ્તામાં મળે એટલે બે હાથ જોડીને જય ગુરુ બોલતા થયા નાના મોટાનો સત્કાર કરવા લાગ્યા. સંપસભાની કાર્યવાહી વખતે એક લાખ લોકોને અલગ-અલગ કર્મોની વહેંચણી કરવામાં આવી હતી. અને તેમને પંચ ચલાવવાનો અધિકાર આપી સફેદ ઝંડાનું નિશાન આપવામાં આવ્યું હતું. આ સંપસભામાં રાજસ્થાન, ગુજરાત તથા મધ્યપ્રદેશના આદિવાસી જિલ્લાઓના હજારો લોકોએ હાજરી આપી સંપસભાને સફળ બનાવી ધાર્મિક સંગઠન બનાવવામાં આદિવાસી લોકો એક થઈ ગોવિંદગુરુના નેજા હેઠળ નવી દિશામાં જોતરાયા હતા.

સમાજસુધારક :-

સંપ સભા બાદ ગોવિંદગુરુ લાખો ભક્તોના ગુરુ બન્યા હતા. આ ભગતો પોત-પોતાના ગામમાં આવી સમાજમાં ગોવિંદગુરુએ બતાવેલા ભક્તિમાર્ગનો બહોળો પ્રચાર કરવા લાગ્યા હતા. જેમાં ઘણી જાતના લોકો ભગત બન્યા. ઘણા દરબારો ભગત બન્યાં. જેના અનુયાયી દરબારો હાલ વેડસા ગામમાં છે. આટલો મોટો બદલાવ જોઈને અંગ્રેજો તો ચોંકી ઉઠ્યા. આ શું થયું, દારૂનું વેચાણ ઘટી ગયું. ગાંજો તથા અફીણ અને તમાકુની આયાત ઘટી ગઈ. ત્યારબાદ લોકોને બ્રિટિશ પરંપરાને અનુરૂપ માંસ-મટનની સાથે દારૂ પીવાનું આહ્વાન કરવા લાગ્યા. તેમજ પકડી પકડીને ઉશ્કેરણીજન (અપમાન જનક) શબ્દો બોલવા લાગ્યા. જેના પરિણામે અંગ્રેજો ભક્તિ આંદોલનના વિરોધી બન્યા.

જોતજોતામાં ભગતોની સંખ્યા પાંચ લાખની

થઈ ગઈ. સમાજ સુધારાનો રંગ લાગવાથી ભીલ લોકોને બદલાવો એકાએક થવા માંડ્યો. તેઓ પોતાની જાતે ધંધો કરી પગભર થવા લાગ્યા. સ્ત્રીઓને સમાજમાં માનસન્માન મળવા લાગ્યું. બાળકોને શિક્ષણ આપવા માટે સૌ તત્પર થવા લાગ્યા. લોકોની આર્થિક સ્થિતિ સુધરવા શિક્ષણ આપવા માટે સૌ તત્પર થવા લાગ્યા. લોકોની આર્થિક સ્થિતિ સુધરવા માંડી તથા સેવા કરવાની ભાવનાએ ભગત લોકો કુકડા-બોકડા ખાતા હતા તેઓ છોડવા લાગ્યા, મહેમાનગતિમાં માંસ અને દારૂનું સેવન થતું. જેમાં મહેમાનને દારૂ પીવડાવી દેવામાં આવતો. જેથી મહેમાન દારૂ પીને ઊંધો પડી રહેતો અને માંસ ઘરના માણસો ખાઈ જતા, જે પ્રણાલી હતી તે હવે બંધ થવા લાગી. મહેમાનગતિમાં કંસાર અને ભેંસનું દૂધ તથા ભાતને મહત્ત્વનું સ્થાન આપવામાં આવ્યું. આજે પણ આદિવાસી સમાજમાં દૂધ અને ભાતનું મહત્ત્વ વધારે છે. પશુઓ તંદુરસ્ત બન્યાં, ચોરીઓ ઓછી થવા લાગી. ખરેખર ગોવિંદગુરુની મહેનત ફળી અને ચારે બાજુએ જયગુરુના નારાઓથી આગતા-સ્વાગતા થવા લાગી અને ગોવિંદગુરુનો જય જયકાર થવા માંડ્યો હતો.

ધાર્મિક ચેતના :-

દક્ષિણ રાજસ્થાન, ગુજરાત અને મધ્યપ્રદેશના આદિવાસી પટ્ટી ધરાવતાં જિલ્લાઓમાં ભક્તિનું નવું વાતાવરણ ઊભું કરવામાં ગોવિંદગુરુનો ફાળો અગ્રેસર રહ્યો છે જ સાથે નવીન ધર્મની પ્રેરણા આપનાર તેઓ ભગવાનના અવતારી હતા. ગોવિંદગુરુની આદિવાસી સમાજ ઉપર ખૂબ અસર થઈ. લોકો સંપથી રહેવા લાગ્યાં. અંદરોઅંદરના ઝઘડાનો નિકાલ ગામના પંચ દ્વારા ઉકેલ લાવતા થયા. પરિણામે રાજદરબારમાં ફેલ ફરિયાદ થતી અટકી ગઈ. લોકોએ પરંપરાગત વ્યસનો ત્યજી દઈ ગોવિંદગુરુએ બતાવેલ ભક્તિમાર્ગનો સહારો લીધો. જેથી કિન્નાખોરી, રૂશ્વત, લાગવગને પ્રાધાન્ય આપવાનું બંધ કર્યું. મરણોત્તર વિધિઓમાં કર્મકાંડમાં ખૂબ જ મોટો બદલાવ આવ્યો. આદિવાસી લોકોમાં ગોવિંદગુરુના વિચારોની અસરથી તેમનો માનસિક વિકાસ થયો. હવે પહેલાંની જેમ થતી મરણોત્તર વિધિમાં ખોટા કર્મકાંડ બંધ કર્યા. તેમની અંધશ્રદ્ધા જેવી કે મરણોત્તર વિધિમાં તેરમાના દિવસે જે બકરાનો વધ કરીને નાતને ખવડાવતા હતા તે ખોટી પ્રથા અને જીવહિંસા બંધ કરી ભક્તિમાર્ગે આકર્ષાયા. પાલતુ પ્રાણીઓની થતી નાની મોટી ચોરીઓ બંધ થઈ, લોકો નિરાંતે ઊંઘવા લાગ્યા. આમ, નવીન ધર્મની પ્રેરણા આપનાર ગોવિંદગુરુ ભગવાનના અવતારી પુરુષ હતા. પરંતુ ગોવિંદગુરુના જીવનમાં આવી કોઈ માન્યતા નથી પરંતુ અલૌકિક તેમજ ચમત્કારી સંત હતા તે અવશ્ય સિદ્ધ થાય છે.

સંદર્ભ

(૧) સ્વામી ગોવિંદગુરુ જીવન અંગે કાર્ય ભાષા સાહિત્ય અને પ્રકાશ કેન્દ્ર, વડોદરા
(૨) શ્રી ગોવિંદગુરુ- અર્જુનસિંહ કે. પારગી

ગુરુ-શિષ્ય પરંપરાના દ્યોતક : ગરીબદાસજી

– ડૉ.મીતલ જી. ચૌહાણ
(ગુજરાતી વિભાગ)

મરુભૂમિ તરીકે ઓળખાતા કચ્છ જિલ્લામાં મીઠી વીરડી સમા અનેક સંતો-ભક્તો થઈ ગયા. અનેક સંતો અને ભજનિકોની ગુરુ-શિષ્ય પરંપરા પણ રહી છે. જેમાં દાદા મેકરણ, કચ્છના કાળા નાગ સમા જેસલ જાડેજા અને સતી તોરલ, કબીર સંપ્રદાયના ભાણસાહેબ, રવિસાહેબ, ખીમસાહેબ, મોરારસાહેબ અને રામાનંદી સંપ્રદાયના ઓધવરામજી, ઈશ્વરરામજી ઈ. આ જ પરંપરા કચ્છમાં અવિરતપણે આગળ વધતી ચાલી છે. અહીં વાત કરવી છે ગુરુ-શિષ્ય પરંપરાના સંત ગરીબદાસજીના જીવન અને તેમના સાહિત્ય સર્જનની.

કચ્છના ભુજ તાલુકામાં આવેલા કુકમા ગામે ગરીબદાસજીનો જન્મ થયો હતો. ક્ષત્રિય કુળના ટાંક શાખામાં માતૃશ્રી જાનબાઈ અને પિતાશ્રી હરિદાસભાઈને ત્યાં સંવત ૧૯૩૨માં બાળક નાનજીનો જન્મ થાય છે. દસ વર્ષની વયે શાળાએ જાય છે ત્યારે ધૂળિયા શાળા જેવી સ્થિતિમાં અભ્યાસ શરૂ કરી ચાર ચોપડી જેટલું અક્ષરજ્ઞાન પ્રાપ્ત કરીને વાચનમાં વધારો કરે છે. માસ્તરની ગેરહાજરીમાં જાણે પોતે જ માસ્તર હોય એ રીતે વર્ગખંડમાં અન્ય વિદ્યાર્થીઓને શ્રોતા બનાવી શિક્ષણ આપતા ત્યારે તેમનામાં એક વ્યાસજીના દર્શન થયા વિના રહેતા નથી. પરંતુ પંતુજી એવા શિક્ષકને આ વાતની જાણ થતા તેઓ ગરીબદાસને ખૂબ હેરાન-પરેશાન કરતા પણ તેના પર એ પજવણીની બિલકુલ અસર થતી નહિ. બલકે, શાળા છૂટ્યા પછી તળાવ કિનારે કે ખુલ્લી જગ્યાએ જઈ પોતાના સાથીમિત્રોને એકત્રિત કરી રામનામનો જપ કરવા બેસી જતા. આટલી કુમળી વયે તેમને રામનામની લગની લાગી અને તે ચાહના સમયાંતર વધતી ચાલી. એક બ્રહ્મનિષ્ઠ મહાત્મા એવા ગરીબદાસજી ચાર ચોપડી અભ્યાસ બાદ જન્મથી જ આધ્યાત્મિકતાનું ભાથું સાથે લાવેલા હોય તેમ અલૌકિક જગત તરફ તેમનું મન પ્રયાણ કરે છે.

બીજી બાજુ ગુજરાતી ચાર ચોપડી શીખ્યા બાદ ગ્રામ્ય માન્યતા અનુસાર લખતા-વાંચતા આવડી ગયું એટલે ભણી લીધું એમ માનીને તેઓને શાળામાથી ઉઠાડી લઈ આગળ અભ્યાસ પર રોક મુકાયો. એ સમયે ગરીબદાસજીની ઉંમર ૧૨ વર્ષની હતી. પિતાજી વ્યવસાયે ખેડૂત હોવાથી તેમને પણ ખેતરે રખોપું કરવા જવું પડતું. વળી, ત્યાં આખા દિવસ માટે જવાનું હોવાથી સાથે ભાથું લઈ જતા અને બપોર

થતા જમ્યા પહેલા તેઓ ઠાકોરજીને ભોગ ધરાવીને જ જમતા. આવી અનેક બાળસહજ ચેષ્ટાઓથી તેમનામાં રહેલો સાચો ભક્ત બહાર આવતો. પિતાજી પણ સત્સંગી, તેથી અવારનવાર સાધુ-સંતો તેમને ત્યાં પધારતા અને એનો સીધો લાભ ગરીબદાસને મળતો. એક વખત તેમને ત્યાં ભુજ ગામના મહંતશ્રી ઠાકોરદાસજી પધાર્યા અને એક-બે દિવસ રોકાયા. એ દરમિયાન ગરીબદાસનું વાણી-વર્તન જોઈ, તેમનો સદાચાર અને ભક્તિભાવ જોઈ મહંતશ્રીએ તેમના પિતાશ્રી પાસે માંગણી કરી કે, "ભગત ! આ બાળક અમને આપો તો અમો તેમને સાધુ બનાવીશું. કારણ કે તેમનામાં સાધુતાના સંપૂર્ણ લક્ષણો છે."[૧] આમ ગરીબદાસજીના આચારવિચાર પરથી એમનામાં રહેલા સદ્‌ભક્તની છબી ઉપસી આવતી જોવા મળે છે.

વ્યવસાય ક્ષેત્રે જોડાય છે ત્યારે સૌપ્રથમ વખત સોળ વર્ષની વયે રેલવેના કામ માટે વિશાખાપટનમ અને સંવત ૧૯૫૩માં મુંબઈ જવાનું થાય છે. વિશાખાપટનમમાં રેલવેના કામ માટે સીમાંચલ નામના પવિત્ર તીર્થ જતા ત્યાંના જંગલોને જોઈ તેમનો અંતરાત્મા બોલી ઊઠે છે કે, "આપણા પૂજ્ય મહાત્માઓ જગતની જંજાળ મુકીને આવા શાંત પ્રદેશમાં ઈશ્વરભજન કરી મુક્ત થઈ ગયા છે અને હું પામર એક શેર લોટને ખાતર કેવા ક્ષુદ્ર કામો કરી રહ્યો છું."[૨] આમ જાતને ધિક્કારતા તેઓ ત્યાંથી ચાલી નીકળે છે ઈશ્વરની ખોજમાં. તેઓએ જ એક પદમાં ગાયું છે :

"રામ ભજન કર પ્યારે મનવા,
રામ ભજન કર પ્યારે રે !
આજકાલ વા મરશું તરશું,
કાલ અચાનક મારે રે,
શેર લોટ કે કારન મૂરખ,
અહોનિશ ક્યું જખ મારે રે ?"[૩]

બીજી વખત મુંબઈ જતી વેળા તેઓ સ્ટીમર તોફાનમાં સપડાય છે અને તોફાન ૨૪ કલાક સુધી ચાલે છે ત્યારે ભગવાનને સાદ કરે છે : "હે કૃપાનિધે, જો આ તોફાનમાંથી સુખરૂપ ઉગારો તો આ દાસ ગૃહસ્થાશ્રમના મિથ્યા પ્રપંચમાં ન પડતા નૈષ્ઠિક બ્રહ્મચારી રહીને આજીવન આપનો ઉપકાર નહિ ભૂલે."[૪] આ બન્ને વખત જીવનની ક્ષણભંગુરતા સમજાય છે અને ગરીબદાસજી વૈરાગ્યના ભાવો લઈને ઘેર પરત ફરે છે. અન્ય એક પદમાં તેઓ કહે છે :

"નહીં ભરોસા પલ કા પ્યારે,
નહિ ભરોસા પલ કા,
પલ પલ પ્રાણ જાત હૈ પ્યારે,
જ્યું પ્રવાહ જલ કા રે."[૫]

આમ, તેમનામાં રહેલો વૈરાગ્યનો સ્થાઈ ભાવ પ્રદીપ્ત થઈ ઉઠે છે અને તેઓ જીવનની નશ્વરતાનું સાચું ભાન થાય છે.

આ બંને બનાવો પછી તેઓની ચિત્તવૃત્તિ હંમેશા સંસાર પ્રત્યે ઉપશમ રહેતી અને પછીથી તેઓ આત્મખોજમાં રત રહેવા લાગ્યા. એક વખત તેઓ વિઝાગાપટનમના પહાડી વિસ્તારોમાં નીકળી પડે છે અને ત્યાં તેમને

ખૂબ અંતરિયાળ પ્રદેશમાં વસતા એક યોગીરાજની ઝુંપડી દેખાય છે. ત્યાં તેમના શરણે જવા તેઓ કુટિર નજીક જઈ ચડે છે. થોડીવાર પછી યોગીરાજ બહાર આવે છે ત્યારે અત્યંત ગુસ્સો કરી કડવા બોલ બોલે છે. ત્યારે ગરીબદાસજી ખૂબ ચિંતાતુર થઈ ત્યાં જ બહાર બેસી રહે છે અને યોગીરાજને મનોમન પ્રાર્થે છે : "હે દયાળુ યોગીરાજ, હું એક પામર જીવ સંસાર તાપથી તાપેલો જન્મ-મરણના દુઃખોથી ગ્રસિત આપ યોગીરાજને ચરણે આવેલો છું. માટે હે દયાળુ ! હે શરણાગતના રક્ષક ! આપ જ્યારે મારા જેવા અલ્પજ્ઞ જીવનો તિરસ્કાર કરશો ત્યારે મારે કોને શરણે જવું ?"[૬]

આમ આટઆટલા અપમાનો અને દુઃખો વેઠીને પણ તેઓને ઈશ્વર પ્રાપ્તિ કરવી છે. જેની અસર આપણને તેમની પ્રાર્થનાના શબ્દોમાં રહેલી તાકાતમાં દેખા દે છે અને એ પ્રાર્થના જાણે ફળિભૂત થતી હોય એમ યોગીરાજ થોડીવાર પછી બહાર આવે છે અને એમનો સ્વીકાર કરીને સંસારના દુઃખોથી મુક્તિના આશીર્વચન દિક્ષામાં આપે છે અને ગરીબદાસજી તે આશીર્વચન સાથે લઈને સ્વદેશ પરત ફરે છે.

નાનપણથી જ મિતભાષી એવા ગરીબદાસજીના મનને બાળપણથી જ કોઈ કળી નહોતું શક્યું અને માટે જ તેમની અનિચ્છા છતાં માતા-પિતા એ તેમનું લગ્ન પણ લઈ લીધેલું. પરંતુ લગ્નના દિવસો નજીક આવતા એક વખત એકાંત જોઈને ઘરનો ત્યાગ કરે છે અને સાચા ગુરુની શોધમાં પ્રયાણ આદરે છે. આગળ જતા જોગાનુજોગ વાંઢાય સ્થિત મહારાજશ્રી ઈશ્વર રામજીના આશ્રમે પહોંચી જાય છે અને ઈશ્વરરામજીમાં જ ગરીબદાસજીને સાચા ગુરુના દર્શન થાય છે. પરંતુ એ સમયે ત્યાં કોઈ હાજર ન હોવાથી ગરીબદાસજી ઘરે પરત ફરે છે અને પરિવારજનોની વ્યાકુળતાનો અંત લાવે છે. પરંતુ માતૃશ્રી વચન માગી લે છે કે : "દીકરા ! હવે ભાગશો નહીં. તમારું લગ્ન વગેરે કંઈ પણ કરવું નથી. ભલે ખુશીથી ઈશ્વર ભજન કરો. જ્યાં લગી અમારા શરીર છે ત્યાં સુધી અહીં રહીને પ્રભુ ભજન કરો. એટલી અમારી આજ્ઞા અવશ્ય માનવી પડશે."[૭] આમ, માતાની આજ્ઞાનું પાલન કરીને ગરીબદાસજી કુકમા ગામની પાદરે આવેલા તળાવ કિનારે જ મિત્રમંડળને એકત્રિત કરીને પ્રભુભજન શરૂ કરી દે છે. પરંતુ સમયની એવી બલિહારી કે આ સમયગાળા દરમિયાન ઈશ્વરરામજી દેવલોક પામે છે. પણ, એક વખત સ્વપ્નમાં ઈશ્વરરામજી આવીને તેમને ગુરુદિક્ષા આપવાનું વચન આપે છે અને સંવત ૧૯૫૫ના અષાઢ સુદ ગુરુ પુનમના સવાર દસ વાગ્યે તેઓ દિક્ષા ધારણ કરે છે. ત્યારબાદ ઈશ્વર સ્તવન કરી કાળ નિર્ગમન કરે છે. પરંતુ વસ્તીમાં રહેવાથી પ્રભુ ભજનમાં ખલેલ પહોંચે છે અને નિવૃત્તિના અભાવે ગામ બહાર શિવાલયની બાજુમાં જળાશય નજીક એક નાનકડી કોટડીની સગવડ કરી સંવત ૧૯૫૭ના ચૈત્ર સુદ રામનવમીના દિવસે આસન સ્થાપિત કર્યું. ત્યારપછી અનેક ભાવિક ભક્તો અને સાધુસંતોની ત્યાં આવજા વધી અને ત્યારથી જ ત્યાં "નિવૃત્તિ આશ્રમ"ની સ્થાપના થઈ મનાય છે. અહીં

આવનાર દરેક જણ ભક્તિના આશયથી જ આવતા અને ભજન-કિર્તન કરતા. સમયાંતરે ગરીબદાસજી પણ પદો રચતા થયા અને ૧૦૮ પદોની એક ભજનમાળા તૈયાર થઈ અને જુદા જુદા મુમુક્ષુઓ દ્વારા તે જુદા જુદા સમયે પ્રસિદ્ધ પણ થઈ.

ગરીબદાસજી પાસેથી પ્રાપ્ત થતા સર્જનમાં જોઈએ તો ભજનમાળા ભાગ-૧ (સંવત-૧૯૬૫), ભજનમાળા ભાગ-૨ (સંવત-૧૯૬૮), ભજનમાળા ભાગ-૩ (સંવત-૧૯૭૨), ભાગ-૪ (સંવત-૧૯૭૬), ભાગ-૫ (સંવત-૧૯૭૯), ભાગ-૬-૭ (સંવત-૧૯૭૨), ભાગ-૮-૯ (સંવત-૧૯૮૭), ભજનમાળા ભાગ ૮-૯ના પદો તેમણે હિન્દી ભાષામાં રચ્યા છે. ભાગ-૧૦ (સંવત-૧૯૯૨), ભાગ-૧૧ (સંવત-૧૯૯૪), ભાગ-૧૨ (સંવત-૧૯૯૬), ભાગ-૧૩ (સંવત-૧૯૯૬), ભાગ ૧૪-૧૫ (સંવત-૨૦૦૨), ભાગ ૧૬-૧૭ (સંવત-૨૦૦૭) અને ભાગ ૧૮-૧૯ આમ કુલ ૧થી ૧૯ ભાગ ભજનમાળાના મળે છે. આ ઉપરાંત સંવત-૧૯૯૩માં 'બોધ બાવની', 'આધ્યાત્મિક રામાયણ' અને 'સારસંગ્રહ' આ સિવાય આવશ્યકતાનુસાર ભાગ-૧થી ૧૧નું એકીકરણ કરીને પ્રગટ પણ કર્યાં છે તેમજ ભાગ ૧ થી ૧૭નું સંપાદન પણ સંવત-૨૦૦૭માં અને ભાગ ૧થી ૯ સંવત-૨૦૩૨માં પ્રાપ્ત થાય છે.

આમ, અવિરત ઈશ્વર સ્તવનમાં રત રહીને ગરીબદાસજી જીવન પસાર કરતા-કરતા ગુજરાતી સાહિત્યમાં પણ મહામૂલું પ્રદાન કરતા રહ્યા છે અને જીવનની અંતિમ ક્ષણ સુધી પદો અને ભજનો રચતા રહ્યા છે. પરંતુ વિધિને જે મંજુર હોય એ થઈને જ રહે તેમ ઈ.સ.૧૯૫૬માં તેઓને કેન્સર જેવો અસાધ્ય લાગુ પડે છે અને ૨૩-૬-૧૯૫૬ના રોજ મુંબઈ મુકામે તેઓનો દેહ પંચમહાભૂત તત્ત્વમાં લીન થાય છે. પરંતુ ગુજરાતી સાહિત્યમાં અને આધ્યાત્મિક જગતમાં એની ગહેરી અસર વરસો સુધી રહી છે.

સંદર્ભ સૂચી

– શ્રી ભજનમાળા ભાગ ૧થી ૧૯, લે.ગરીબદાસજી
– મધ્યકાલીન ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ, લે.રમેશ એમ.ત્રિવેદી
– ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ (મધ્યકાલીન) લે.અનંતરાય રાવળ
– ગુજરાતી સાહિત્યની રૂપરેખા (મધ્યકાલીન), લે. ધીરુભાઈ ઠાકર

પાદટીપ :

(૧) શ્રી ભજનમાળા ભાગ-૧ થી ૧૯, લે. ગરીબદાસજી મહારાજ (પૃ.૩૬) ચોથી આવૃત્તિ
(૨) એજન, પૃ.૩૮
(૩) એજન, પૃ.૧૨૮
(૪) એજન, પૃ.૩૮
(૫) એજન, પૃ.૨૫
(૬) એજન, પૃ.૪૧
(૭) એજન, પૃ.૪૮

आजादी का अमृत महोत्सव-चयनित विद्यार्थी लेख (३)

1. Self Reliance with Integrity

'Be Honest, Be Self Reliant, lets Oreate together a united India.'

One of the most memorable days in Indian history is 15th August. It's the day on which the Indian subcontinent got independence after a long struggle.

On 16th August 1947, our country India became independent from the savery of the British. After independence, India became the largest democracy in the world. Today if has been 75 years since we got independence. After atlaining independence, India fulfeel taking small steps on the path of development in every field.

When our country became independent, we had many dreams like self reliance in India, prosperous India, etc. But just immegine, have all these dreams come true ? We can say that some of these dreams are still.

Our true freedome comes from strength and self reliance. In the past few years, India has moved forwards making India a self reliant India with the aim of eliminating its dependence on foreign countries in almost everysingle field. Self reliance is a vision of the prime minister of India Mr. Narendra Modi of making India is a self relliant nation.

Till then no country can be kept in the category of the developed country and if sland on its feet. THe dependence of any country on other country is like to person country is like who cannot move even a step forward with Vaishakhi. Seeing the importance of self-sreliance at self reliance. This program was started by Shri Narendra Modi.

Now every day India is taking

small but long steps fowards steps pessming self reliant. Being feet reliant is the dream of every individual society and nation. We can say that "Self reliance is the only road to face freedom and being one's own person is 1947 some things is our society still stand.

"Self reliance with indegrity begins with as,

To make India vigilant and prosperous."

The important things in this journey are to overcome the people's differentiation based on gender, caste or ethical values. If we desire for the country to be self reliant then we must change out mindset. Because this is where everthing begins and ends. Terrific and gruesome practices which divide the public into many seps and still practised in our society and this is turn holds as back from attaing development and our goals.

"The first steps of integrity loyalty, honest eltipline, and self reliance."

In the last 14 years Mr. Atal Bihari Vajpejje said, "I dream at an India that is prosperous strong and carring, an India, that rejains a place of honor in the smity of great nations."

If we fake the example of a lernt incient that happen across the world we are taking about Covid-19. Coronavirum was spread all over the world. Everyone had to stay indoors for a few days. All roules relation were completely closed. In such a situation, by taking the help of self-reliance, we have provided various facilities in our country itself. Forgetting all caste and religious discrimination, we are in the threade at Intergirty. So in the end, we can say that to make a completely self reliant India we shoald bind us all in the thread of integrity. Only then we can say that India still shows its intergity.

"Self Reliance leads to
Self improvement and
Self discovery."

૨. સ્વતંત્ર ભારતનો અમૃત મહોત્સવ

– નિનામા જયેશકુમાર રાજેશભાઈ

સ્વતંત્રતાનો અમૃત મહોત્સવ એટલે સ્વતંત્રતાની ઊર્જાનું અમૃત. એટલે કે સ્વતંત્રતા સેનાનીઓની પ્રેરણાનું અમૃત છે. સ્વતંત્રતાનો અમૃત મહોત્સવ એટલે નવા વિચારોનું, નવા ઠરાવોનું અમૃત. સ્વતંત્રતાનો અમૃત મહોત્સવ એટલે આત્મનિર્ભરતાનું અમૃત.

આઝાદીના અમૃત મહોત્સવને સમજવા માટે અમૃત મહોત્સવનો અર્થ જાણવા જરૂરી છે. અમૃત મહોત્સવ એટલે મહત્ત્વપૂર્ણ ઘટના કે વ્યક્તિની ૭૫મી જયંતીનો ઉજવાતો ઉત્સવ એટલે કે અમૃત મહોત્સવ. ૭૫મી વર્ષગાંઠ પર ઉજવવામાં આવે છે ભારતની સ્વતંત્રતાના ૭૫ વર્ષ પૂર્ણ થવાના અવસર એવા આઝાદીના અમૃત મહોત્સવની રાષ્ટ્રવ્યાપી ઉજવણી કરવામાં આવશે. આઝાદીનો અમૃત મહોત્સવ ૧૫ ઓગસ્ટ ૨૦૨૩ સુધી ચાલશે.

આઝાદીની ૭૫મી વર્ષગાંઠ પર પ્રધાનમંત્રી નરેન્દ્ર મોદીએ અમદાવાદના સાબરમતી આશ્રમ ખાતેથી આઝાદીના અમૃત મહોત્સવની ઉજવણી શરૂ કરવામાં આવી હતી. ૧૨ માર્ચ, ૨૦૨૧ના રોજ દાંડીકૂચની ૯૧મી વર્ષગાંઠના દિવસે પ્રધાનમંત્રી નરેન્દ્ર મોદીએ અમદાવાદના સાબરમતી આશ્રમમાંથી પદયાત્રા (આઝાદી કૂચ)ને લીલીઝંડી આપીને આઝાદીના અમૃત મહોત્સવનો આરંભ કરાવ્યો હતો.

૧૨ માર્ચનો દિવસ એટલા માટે પસંદ કરવામાં આવ્યો કારણ કે, મહાત્મા ગાંધીએ અંગ્રેજો વિરુદ્ધ દાંડીયાત્રાની શરૂઆત ૯૧ વર્ષ પહેલા વર્ષ ૧૯૩૦ની ૧૨ માર્ચના રોજ કરી હતી. દાંડીકૂચનું આયોજન કરીને ગાંધીજીએ અંગ્રેજ શાસકો દ્વારા મીઠા પર લગાવેલા વેરા વિરુદ્ધ અહિંસક સત્યાગ્રહ શરૂ કર્યો હતો. અમદાવાદના સાબરમતી આશ્રમથી આઝાદી કૂચ પ્રસ્થાન કરાવીને આઝાદીના અમૃત મહોત્સવની ઉજવણીનો પ્રારંભ કરવામાં આવ્યો હતો.

આઝાદીના અમૃત મહોત્સવની ઉજવણીમાં પ્રધાનમંત્રી નરેન્દ્ર મોદીએ વિવિધ પ્રવૃત્તિઓનું ઉદ્‌ઘાટન કર્યું હતું. તેમણે ઉજવણી માટે અન્ય વિવિધ સાંસ્કૃતિક અને ડિજીટલ પહેલો પણ શરૂ કરી હતી.

આઝાદીના અમૃત મહોત્સવના પાંચ આધારસ્તંભ છે. સ્વતંત્રતા માટેનો સંગ્રામ, આઝાદીના ૭૫મા વર્ષ નિમિત્તે રાષ્ટ્રની પ્રગતિ માટેના નવા વિચારો, આઝાદીના ૭૫મા પર્વએ

મેળવેલી સિદ્ધિઓ, આઝાદીના ૭૫મા પર્વએ લેવાને લાયક પગલાં અને આઝાદીના ૭૫મા પર્વએ દેશના નાગરિકે કરેલા સંકલ્પો. આ પાંચ પાયા પર આઝાદીના અણૃત મહોત્સવની ઉજવણી કરવામાં આવી રહી છે.

આઝાદીના અમૃત મહોત્સવની ઉજવણી સાબરમતી આશ્રમ ખાતે જ નહિ પરંતુ પૂરા ભારત દેશમાં ઉજવવામાં આવશે. તમામ શાળા, કોલેજોમાં પણ આઝાદીના અમૃત મહોત્સવની ઉજવણી કરવામાં આવશે.

દેશની આઝાદી માટે અનેક ક્રાંતિકારી શહિદોએ પ્રાણની આહુતી આપી દેશને આઝાદ કરવામાં ખૂબ મહત્ત્વનો ફાળો આપ્યો છે.આઝાદીના આ પર્વ દ્વારા આપણે આપણા પૂર્વજોએ આઝાદી માટે આપેલા બલિદાનોથી અત્યારની પેઢીને અવગત કરાવીને રાષ્ટ્રના ઉજ્જવળ ભાવી માટે પાયો નાખવાનો છે. આ આઝાદીની લડતની અગણિત ઘટનાઓ અને વીરગાથાઓ હજી દેશ સામે આવી નથી ત્યારે આઝાદીનો અમૃત મહોત્સવ વર્તમાન પેઢી સમક્ષ તે ગાથાઓને ઉજાગર કરવાનો અવસર છે. આ હેતુતી રાષ્ટ્રીય ચેતના, રાષ્ટ્રભાવ, સ્વતંત્રતાનો ઈતિહાસ ઉજાગર કરતાં કાર્યક્રમોનો આ ઉત્સવમાં સમાવેશ કરવામાં આવ્યો છે.

૧૨ માર્ચ ૨૦૨૧ના રોજ આપણા પ્રધાનમંત્રી નરેન્દ્ર મોદીએ કહ્યું કે આપણા સ્વતંત્રતા સેનાનીઓના ઈતિહાસના દસ્તાવેજીકરણમાં દેશના પ્રયાસોને પૂર્ણ કરવા માટે જવાબદારી લેવા યુવાપેઢી અને વિદ્વાનોને અપીલ કરી હતી. તેમણે દુનિયાને આઝાદીની લડતમાં ઉપલબ્ધિઓ દર્શાવવા અપીલ કરી હતી. તેમણે કળા, સાહિત્ય, રંગમંચની દુનિયા, ફિલ્મ ઉદ્યોગ અને ડિજિટલ મનોરંજન સાથે સંલગ્ન લોકોને આપણા ભૂતકાળમાં છુટીછવાઈ વિશિષ્ટ ગાથાઓ પર સંશોધન કરવા અને તેમને નવજીવન આપવા પણ અપીલ કરી હતી.

આઝાદીના અમૃત મહોત્સવના આરંભે india75.nic.in નામની વેબસાઈટ લોન્ચ કરવામાં આવી છે. તેમાં શ્રેષ્ઠ ભારતની વાતોની પરિકલ્પનાની વાત કરવામા આવી છે તેમજ ભારતમાં થઈ રહેલા અને થયેલા વિકાસની વાતો પણ મૂકવામાં આવશે. દરેક ભાષા અને દરેક રાજયનો તેમાં સમાવેશ કરવામાં આવ્યો છે. ભારતને વિશ્વના મંચ પર પ્રોજેક્ટ કરવાની કામગીરી પણ આ વેબ પોર્ટલના માધ્યમથી કરવામાં આવશે.

ખરેખર આઝઆદીનો અમૃત મહોત્સવ આપણા માટે સ્વાતંત્ર્ય સેનાનીઓની પ્રેરણાનું અમૃત, નવા વિચારો અને નવા સંકલ્પોનું અમૃત અને આત્મનિર્ભર ભારતનું અમૃત બનશે.

३. आजादी का अमृत महोत्सव

– डिंडोर अरुणकुमार रमेशभाई

हमारा देश १५ अगस्त सन् १९४७ को आजाद हुआ था। हमारे देश को आजादी दिलाने में देश के राष्ट्रीय नेताओं का अहम योगदान था। जिनमें गांधीजी, सरदार वल्लभभाई पटेल, सुभाषचंद्र बोझ, भगतसिंह, जवाहरलाल नहेरु जैसे अनेक महापुरुषों ने देश को आजादी दिलाने में मुख्य योगदान है। अंग्रेजो के खिलाफ कई बार अनेक विरों ने बलिदान दिया पर आखिर में हमारे देश को आजादी मिली . हमारे देश में २६ जनवरी सन १९५० में देश का संविधान लागु कर दिया। जिसमें डो.भीमराव आंबेडकर का महत्त्व का योगदान रहा। हमारे देश में सबसे पहले वडाप्रधान जवाहरलाल नहेरु थे और प्रथम राष्ट्रपति राजेन्द्र प्रसाद थे। हमारे देश को आजादी मिलने से हमारे देश में काफी विकास होने लगा। समय के साथ आजादी ने २५ साल को पूरा किया फिर ५० वर्ष को भी पार किया। आज के इस इन्टरनेट युग में हमारे देश में काफी सुविधाओं से भरपुर दुनिया के कई देशों को पिछे छोड दिया है।

हमारे देश में आज लोगों को आजाद होने का बडा गर्व है। हमारे देश में लोग आजादी से जी रहे है। हमारे देश में आज बडी बडी आधुनिक शहरों का विकास बडी तेजी से हो रहा है ये सब आजादी से हि मुमकिन है। भारत देश को आझाद होने के ७५वीं वर्षगाठ इस साल को मनाई जा रही है जिससे हमें भी यह अमृत महोत्सव को बडी धामधूम से मना रहे है। सरकार तरफ से आजादी के अमृत महोत्सव के तहत हमारे देश में विविध बडे बडे महोत्सव का आयोजन किया गया है। सरकार तरफ से सरकारी कर्मचारी को भी यह अवसर मनाने के लिए प्रेरित किया है ैर उनसे हर देशवासी को भी यह महोत्सव मनाने को प्रेरित करते है। सरकार की तरफ से रेडियो में विविध प्रकार के प्रोग्रामों का भी आयोजन किया गया है एवम् रेडियो

में विविध प्रकार के प्रश्नावली का भी आयोजन किया है। जिसमें हर लोगों की रेडियो के द्वारा सवाल का जवाब देने के लिए कहते है और लोग इनाम भी जित रहे है। आजादी के इस अमृत महोत्सव में इंटरनेट पर कई बडी बडी साईटों का भी लोकार्पण सरकार की तरफ से किया जा रहा है।

आजादी के अमृत महोत्सव में सब लोग बच्चे, बुढे, युवान सब शामिल हो रहे है और सब बडी ही महेनत एवम लगन से आजादी के अमृत महोत्सव को मना रहे है। हमारे देश में सभी राज्यों में यह महोत्सव बड़ी ही महेनत एवम खुशी से मना रहे है। आजादी के अवसर पर हमारे देश की राजधानी दिल्ली में भी अनेक प्रकार के महोत्सवों का भी आयोजन किया गया है। हमारे देश में स्कूलों, कोलेजों में भी विविध प्रकार के प्रोग्रामों का आयोजन हो रहा है। जिसमें विद्यार्थी भी विविध स्पर्धा में भाग ले रहे है। इंटरनेट के युग में सोशियल मिडिया में भी अनेक प्रकार के विडियो, संगीत, मिम आदि की मदद से लोग आजादी के इस अमृत महोत्सव को मना रहे है। आजादी के अमृत महोत्सव को बडे बडे राजनेता, फिल्म स्टार, खेलाडीयों द्वारा भी विविध प्रकार के प्रोग्राम (महोत्सव) का आयोजन किया जा रहा है। इस साल आजादी के अवसर में एक और सात का महोत्सव एक-एक करके बडता रहेगा। आजादी के अवसर पर न्यूझ, अखबार में विविध प्रकार के विशेष प्रोग्राम, न्यूझ पेपर का भी आयोजन किया गया है। आजादी का आज बडा महत्त्व है।

आजादी के इस अमृत महोत्सव को पूरा देश इस महोत्सव को काफी अहमियत देता है और अमृत महोत्सव को मना रहे है। आज हमारे देश में २९ राज्यों हैं जिसमें सब लोगो में सबकी अलग-अलग भाषा है। सब लोग विविध जगहों से है फिर भी आजादी के इस महोत्सव को एक साथ मना रहे है यह एक गर्व की बात है। और आज भी सभी देशवासी ऐसे ही आजादी के महोत्सवों को मनायेंगे।

સત્યનિષ્ઠાથી આત્મનિર્ભરતા

– સુવર રિંકલબેન લાલસિંગભાઈ

આત્મનિર્ભરતાનો અંશ એ છે કે કોઈપણ વ્યક્તિ કે સ્થિતિ કે જે સ્થિતિમાં તે બીજી કોઈપણ વ્યક્તિ પર આધાર ન રાખે. આત્મનિર્ભરતા એ એક હકારાત્મક શબ્દ છે. જે કોઈપણ દેશ, પરિવાર, સમાજ માટે ખૂબ જ મહત્ત્વપૂર્મ હોય છે. જો વ્યક્તિ આત્મનિર્ભર છે તો તેને બીજાની મદદની ઓછી જરૂરિયાત પડે છે. મુશ્કેલીના સમયમાં આત્મનિર્ભર વ્યક્તિ મજબુતીથી મુશ્કેલીઓમાંથી નીકળી શકે છે.

આત્મનિર્ભર ભારતનો બીજો અર્થ એ છે કે ભારતમાં જે ઉત્પાદન કરતાં હોય તે વર્ગથી બનેલ અર્થવ્યવસ્થાનો ઉપયોગ કરીને દેશને ઘરેલું અને સિમાંત બજારોની માંગ પૂરી કરવામાં દેશને સક્ષમ બનાવતું વૈશ્વિક મહામારીનાં કારણે દેશની અર્થવ્યવસ્થાને અસર થઈ છે તેને મજબુત કરવા માટે પ્રધાનમંત્રી નરેન્દ્ર મોદીનું 'આત્મનિર્ભર ભારત' બનાવવાનો આ પ્રયત્ન ભારતના વિકાસમાં વધારો કરી શકે છે.

'આત્મનિર્ભર ભારત'ની વાત એ નથી પરંતુ વિચાર મહાત્મા ગાંધીનાં સમયમાં ગાંધીજીએ અપનાવી હતી : વોકલ ફોર લોકલનો ઉલ્લેખ પ્રધાનમંત્રી નરેન્દ્ર મોદીએ પોતાનાં સંબોધનમાં કર્યો હતો. જેનો મતલબ એ છે કે આપણે આપણા દેશમાં બનેલી ચીજવસ્તુઓ માટે વોકલ હોવું જોઈએ. જેથી આત્મનિર્ભર દેશ અને દેશનો વિકાસ થાય છે.

આત્મનિર્ભર ભારત બનાવવા માટે પ્રધાનમંત્રી નરેન્દ્ર મોદીએ ૨૦ લાખ કરોડ રૂપિયાનું એક પેકેજ તૈયાર કર્યું. આના દ્વારા ભારતમાં લોકોને કામકાજ કરવાની સુવિધા ઉપલબ્ધ કરવામાં આવશે અને એવાં પ્રયત્નો કરવામાં આવશે કે દેશનાં લોકો પોતાની જરૂરિયાત સંતોષવા વસ્તુઓનું દેશમાં જ ઉત્પાદન કરે.

આપણે આપણા દેશમાં કોઈપણ નાની અથવા મોટી વસ્તુનું ઉત્પાદન કરી શકીએ છીએ. આપણા દેશમાં કુશળ કારીગરોની પણ કમી નથી. માત્ર તેમનામાં ઉત્સાહ વધારવાની ભાવ વ્યક્ત કરે છે.

હાલમાં પણ કોરોના મહામારીનાં સમયમાં સરકાર દ્વારા 'આત્મનિર્ભર ભારત' અભિયાનની ઘોષણા કરવામાં આવી. તેનાં ફળરૂપે કોઈપણ મહામારીનાં શરૂઆતના દિવસોમાં પીપીઈ કીટ, સેનિટાઈઝર અને માસ્ક માટે આપણે ચીન ઉપર નિર્ભર હતા. હવે તેનું ઉત્પાદન ભારતમાં જ કરવામાં આવે છે.

દેશને આત્મનિર્ભર બનાવવામાં ઘણા ફાયદા છે. જેમકે ઉદ્યોગોમાં વધારો થશે. તેનાથી રોજગારી મળશે. જેથી બેરોજગારી ઘટશે અને ગરીબીમાં પણ ઘટાડો થશે. દેશની અર્થવ્યવસ્થા મજબુત થશે. કોઈપણ વસ્તુ માટે બીજા દેશ પર નિર્ભર થવું પડશે નહીં. દેશના આયાતમાં ઘટાડો અને નિકાસમાં વધારો થશે. આયાત વધવાથી વિદેશી હુંડિયામણ પ્રાપ્ત થશે.

આપણે આપણઆ દેશને આત્મનિર્ભર બનાવવું છે પણ તેમાં આપણે સાવચેતી પણ રાખવી પડશે. કોઈપણ ઉદ્યોગ શરૂ કરતાં પહેલાં ચકાસી લેવું કે દેશનાં પર્યાવરણને નુકસાન તો થઈ નથી રહ્યું ને. આપણે જોઈએ છીએ કે કેટલાક દેશો આત્મનિર્ભર બનાવવા માટે પર્યાવરણને નુકસાન પણ પહોંચાડે છે.

આત્મનિર્ભર ભારત બનાવવા માટે આપણે પગલાઓ શરૂ કરી ચૂક્યા છે. જેમકે ઘેર બનાવેલી પીપેડીનું ગણપતિ અથવા માટીના ગણપતિ બનાવીને દેશનાં પર્યાવરણને પણ બચાવી શકાય. દેશ આત્મનિર્ભર બની શકે. દેશનાં લોકને રોજગારી પણ મળી રહે.

કોરોનાના સમયમાં પીપીઈ કીટ અને વેન્ટિલેટર પણ હવે આપણા દેશમાં બનવા લાગ્યા છે. ાપણે આપત્તિને સમયસર બદલી દીધું છે.

આ રીતે 'આત્મનિર્ભર ભારત' જે ભારતનાં ઉજ્જવળ ભવિષ્ય માટે મહત્ત્વનું પગલું છે. આપણે બધાં સાથે મળીને આ સપનાને સાકાર કરવું છે અને આપણા દેશને 'આત્મનિર્ભર' બનાવવો છે.

આઝાદીના ૭૫ વર્ષ : અમૃત મહોત્સવ

– ચમાર રાજેન્દ્રકુમાર કાળુભાઈ

પ્રાચીન સમયથી જ ભારત દેશ 'સોનાની ચિડિયા' તરીકે ઓળખાતો હતો. ભારતની ધનસંપત્તિ અને માનમાં કંઈ કમી નથી. ભારત આજે પણ પ્રભાવશાળી દેશોમાંનો એક છે. આજે પણ આપણો દેશ કોઈપણ ક્ષેત્રમાં પાછળ નથી. આપણા દેશની આઝાદી મળ્યાના ૭૫ વર્ષ થવાના કારણે સમગ્ર દેશમાં આઝાદી કા અમૃત મહોત્સવ ઉજવવામાં આવી રહ્યો છે.

દેશની આઝાદી માટે આપી દીધા પ્રાણ જેમને
નથી માગી એમને કોઈપણ પ્રકારની લાંચ,
વગર કહે કર્યા છે દેશસેવાના કામકાજ
તેમને યાદ કરવા એ મારું સૌભાગ્ય છે આજ

દુર્ગાભાભીનો જન્મ ૭ ઓક્ટોબર ૧૯૦૭ના રોજ શાહઝાદપુરમાં થયો હતો અને તેમનું મૃત્યુ ૧૯૯૯માં તયું હતું. તેમને ત્રણ વર્ષની કેદ થઈ હતી. તેણે તે સમયના ત્રણ હજાર જેટલી રકમનાં પોતાના દાગીના ભગતસિંહ સાથે સાથીઓને બચાવવા માટે વેચી નાખ્યા હતા.

મહર્ષિ અરવિંદનો જન્મ ૧૫મી ઓગસ્ટ ૧૮૭૨ના રોજ થયો હતો. તેમણે અસહયોગની ચળવળમાં પણ મહત્ત્વપૂર્ણ યોગદાન આપ્યું હતું. ગાંધીજીની આગેવની હેઠળ આઝાદીનું આંદોલન ચાલી રહ્યું હતું. શ્રી અરવિંદ આઝાદીની લડતમાં જોડાઈ ગયા. 'વંદે માતરમ્' નામના એક સામયિકના તંત્રીપદે રહી તેમણે લોકોમાં રાષ્ટ્રીય ભાવના જગાડતા ઘણા લેખો લખ્યા. એ રીતે તેમણે લોકોમાં આઝાદી માટે લડી લેવાની ભાવના જગાડી. એમનાં રાષ્ટ્રીય ભાવના જગાડતા લખાણોથી ભયભીત બની અંગ્રેજ સરકારે તેમને જેલમાં પૂરી દીધા.

લોકસેવક બબલભાઈ મહેતાનો જન્મ સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના હળવદ ગામમાં ઈ.સ.૧૯૧૦માં થયો હતો. માતાપિતાના સેવાના સંસ્કાર તેમનામાં બાળપણથી જ ઉતર્યા હતા. નીતિ અને સદાચાર તેમના જીવનમાં વણાઈ ગયા હતા. ગાંધીજીના પરિચયમાં આવ્યા પછી તે આઝાદીની લડતમાં જોડાયા. પછી ગાંધીજી અને વિનોબાના માર્ગે ચાલીને જીવનભર લોકસેવાના કાર્યો કરતા રહ્યા. બબલભાઈએ 'મારી જીવનયાત્રા' નામનું પુસ્તક લખ્યું છે. રવિશંકર મહારાજનો જન્મ ઈ.સ.૧૮૮૪ માં ફેબ્રુઆરીની ૨૫મી તારીખે એમના મોસાળ ખેડા જિલ્લાના રઢુ ગામમાં થયો હતો. એમના પિતા પ્રાથમિક શાળામાં શિક્ષક હતા. એમનાં માતા ભણેલા ન હતા, મોટા થતાં રવિશંકર મહારાજ ગાંધીજીના રંગે રંગાયા. રવિશંકર મહારાજે પોતાનું જીવન દેશસેવા અને લોકસેવાના કાર્યમાં કર્યું. તેમણે બહારવટિયાઓને સુધારવાનું કામ કર્યું. ગુજરાતમાં કે દેશના કોઈપણ ભાગમાં દુષ્કાળ ફાટી નીકળ્યો હોય કે કોમી રમખાણ થયું હોય ત્યારે રવિશંકર મહારાજ લોકોની મદદે અચૂક દોડી જતા.

આમ અનેક સ્થાનિક સ્વતંત્ર્ય સેનાનીઓની મદદથી આપણને મહાહમુલી આઝાદી મળી છે જેના કારણે આજે આપણે આઝાદીનો અમૃત મહોત્સવ ઉજવી રહ્યા છીએ.

'જય હિન્દ'

शिक्षा एवं शिक्षक का दायित्व

– पटेल लीलाबहन जी.

'शिक्षा मनुष्य का वह साधन है जिसके द्वारा वह सभी प्रकार का ज्ञान प्राप्त कर सकता है।

श्रुतिरीयोपनिषद के द्वितीय अनुवाद में शिक्षा की सुन्दर व्यवस्था को गये है[१] यहाँ वर्ण स्वर, मामा को जाननेवाला ही शिक्षित कहा गया है। श्वेताश्वत रोपनिषद में तो यहाँ तक कहा गया है कि दो अंस (जान लेना भी पर्याप्त है वेदो अंश) (हे विद्या और अविद्या हमें अन्धकार अविद्या से प्रकाश की तरफ अतः 'विद्या' को और आगे है तभी ज्ञान होगा।[२]

मनुष्य का अंतर्निहित पूर्णता की अभिव्यक्ति करना ही शिक्षा है। शिक्षा ज्ञानव्य विषयों का संग्रह मात्र नहीं है। उसका लक्ष्य जीवन प्रदान कर चरित्र निर्माण एवं छात्र में अंदर्दृष्टि, तर्कशक्ति, विवेक, निर्णय शक्ति तथा कल्पना का विकास है। हमें वह शिक्षा चाहिए जिससे चरित्र बनता है। कुछ नया करने के जिज्ञासा हो मन की शांति में वृद्धि होती है। प्रतिभा का विकास होता है और इंसान अपने पैरों पर खडा हो सकता है।

स्वामी विवेकानंदजी के उपरोक्त कथन के संदर्भ में शिक्षक की भूमिका शिष्य के लिए प्राण को प्रेरणा, हृदय को संवेदना एवं बुद्धि श्रेष्ठ चिंतन प्रदान कर उसका सफलता का मार्ग प्रदान करती है। शिक्षा लोकतंत्र में एक अत्यंत महत्त्वपूर्ण भूमिका निभाती है।[३]

शिक्षकों को हमारे युवाओं के विचारों को प्रशिक्षित करना एवं एक सच्चे राह पर चलाने का मार्गदर्शन मिलता है। इससे वे हमारे लोकतांत्रिक राष्ट्र के योग्य नागरिक बन सके। शिक्षक उन्हें जो भी प्रशिक्षण देंगे वह राष्ट्र का परिवर्तन करेगा। वह परिवर्तन निश्चय ही एक श्रेष्ठतर और अधिक स्वस्थ राष्ट्र बनानेवाला होना चाहिए। इसका तात्पर्य यह है कि शिक्षकों के उपर एक विशाल दायित्व है उस दायित्व का निर्वाह करने वे लिए उन्हें स्वयं राष्ट्रोन्मुखी होना होगा केवल तभी वे अपने छात्रों को यह राष्ट्रीय उन्मुखता प्रदान कर सकेंगे और उससे छात्रों का विकास होगा ैर राष्ट्र के बारे में जान पायेगे। इस लिए शिक्षक को केवल शिक्षा प्रदान ही नही करना है बल्कि छात्रों को उत्पेरित भी करना है।

शिक्षक को अपने छात्रों के जीवन और चरित्र को प्रभावित करना चाहिए तथा उन्हें उन विचारों और मूल्यों से सज्जित कर देना चाहिए जो उन्हें राष्ट्रीय जीवन की धारा में सुयोग्य नागरिक के रूप में प्रवेश करने के योग्य बना सके। छात्र उस आयु वर्ग के होते है। जब चरित्र का निर्माण तथा राष्ट्रीय भावनाओं का विकास किया जा सकता है। आनेवाली पीढी में भारत जो भी होगा। वह इस बात पर निर्भर

करेगा कि आज कक्षाओं में शिक्षा के दौरान छात्र एवं छात्राओं को सकारात्मक और रचनात्मक तत्त्वों को पहचानने तथा उन्हें सुरक्षित रखने एवं उहें अपने योगदानों से सुदृढ करने के बाद आनेवाली पीढी को प्रदान करने में कितनी सहायता की जा रही है।

व्यक्ति विकास एवं चरित्र विकास का अत्यंत महत्त्वपूर्ण अंग है सेवा का भाव। जब एक व्यक्ति अपने अतिरिक्त बल ज्ञान तथा शक्ति सिखता है तो वह उत्तम चरित्र का अपने में निर्माण कर लेता है। आज हमारे समाज में सेवा का भाव बहुत कम पाया जाता है। इस लिए हमें ऐसी शिक्षा देनी चाहिए जैसी कि शांति, सदाचरण, शाश्वत मूल्य शिक्षा का आदार हो। क्योंकि इस मूल्यों के बिना कोई भी संविधान या लोकतंत्र कारगार नहीं हो सकता। शिक्षक शाला वातावरण को बालकों के अनुकूल बनाकर उनमें सकारात्मक अवधारणा, चारित्रिक व नैतिक गुणों और उनके विभिन्न परिस्थितियों में समायोजन में महत्त्वपूर्ण भूमिका निभाते है।

''शिक्षकों का अहम् ध्येय युवा मस्तिष्कों को तेजस्वी बनाना है। शिक्षक की भूमिका उस सीढी जैसी है जिसके जरिये लोग जीवन की ऊंचाईयों को छूते है। लेकिन सीढी वही की वही रहती है। शिक्षक खासकर स्कूल, शिक्षक के सामने व्यक्ति के जीवन को संवारने की भारी जिम्मेदारी होती है। बचपन ही वह आधारशिला है। जिस पर जीवन की इमारत खडी होती है। शिक्षक का ध्येय ब्चों का चरित्र निर्माण करना तथा ऐसे मूल्यों को रोपना होना चाहिए। जिससे कि उनसे सीखने की क्षमता में वृद्धि हो। उनमें आत्मविश्वास का विकास हो, छात्र कल्पाशील और सृजनशील बन सके।

आधुनिक युग में शिक्षक की भूमिका अत्यंत महत्त्वपूर्ण मानी जाती है। आज के समय में शिक्षा का व्यवसायीकरण हो गया है और ऐसे भी शिक्षक है जो शिक्षक और शिक्षा के नाम को कलंकित करने से रोक सके। और कहीं शिक्षकों ने शिक्षा को एक व्यवसाय बना दिया है। तो शिक्षण एक व्यवसाय नहीं है। यह तो एक सेवा है। वो बात हमेशा याद रखनी चहाएि। शिक्षक को राष्ट्र का भविष्य निर्माता कहा जाता है। जो शिक्षार्थी के सफल जीवन की नींव रखकर उन्हें आदर्श मार्ग पर चलने को प्रेरित करता है। आज सिक्षक अपने कर्तव्यों और जिम्मेदारियों का निर्वाह करने के बजाय सिर्फ एक पेशा समझकर कार्य कर रहे है। आज उनकी मनोवृत्ति में बदलाव महत्त्वपूर्ण योगदान दे सके। शिक्षक का उत्तरदायित्व बनता है कि वह अपने बच्चों को सही शिक्षा, प्रेरणा, सहनशीलता, व्यवहार में परिवर्तन तथा मार्गदर्शन प्रदान करें, उनके भविष्य को उज्जवल बनाने के साथ ही उन्हें एक बेहतर इंसान बनाए और वो काम केवल शिक्षक ही कर सकते है।

संदर्भ साहित्य

१. ईशादिनो उपनिषद, डॉ.तूर्ममार्ग मिश्रा, पे.१५५
२. श्वे.उप. अ.५/१
३. संस्कृतशब्दकोश आप्टे, पृ.९७२, प्र.का. २००६

RESULT

Sem-4 Hindi-2020

1.	887	Devilaben G. Taviyad	6.10	489
2.	888	Udesinghbhai M. Vadi	6.07	458
3.	889	Amitaben L. Vavai	6.49	519
4.	800	Nishamansing Agravat	6.23	476
5.	806	Rahulbhai T. Barla	6.12	483
6.	810	Heenaben S. Barjod	6.14	502
7.	811	Rekhaben K. Barjod	6.17	488
8.	816	Sureshbhai R. Bhagora	6.21	466
9.	818	Somjeshbhai R. Bhedi	6.31	496
10.	821	Pushpaben V. Chndana	6.10	486
11.	823	Maheshkumar D. Charpet	6.16	495
12.	826	Rajeshbhai S. Charpot	6.14	452
13.	827	Mayankkumar J. Darma	6.43	497
14.	828	Alpeshbhai P. Damor	6.94	546
15.	830	Hiteshkumar A. Damor	6.22	480
16.	831	Ilebhai B. Damor	6.42	503
17.	832	Pintukumar V. Damor	6.12	466
18.	835	Urvashiben J. Damor	6.44	508
19.	836	Anjuben Dindor	6.23	500
20.	838	Vasantkumar R. Dodiyar	6.30	505
21.	839	Arpitaben S. Garasiya	6.34	487
22.	840	Maheshkumar V. Garasiya	6.32	499
23.	843	Reukaben G. Garasiya	6.23	493
24.	844	Rekhaben N. Garval	6.30	496
25	850	Rajeshbhai R. Katara	6.22	478
26	852	Vishalbhai V. Khadiya	6.01	479

27.	854	Anilbhai V. Machhar	6.12	482
28.	855	Jayaben S. Machhar	6.01	476
29.	857	Sangitaben D. Machhar	6.09	490
30.	858	Shakuntalaben B. Machhar	6.11	474
31.	860	HardikbhaiV. Makavana	6.29	496
32.	861	Bipinbhai M. Makvana	6.08	484
33.	863	Bhaveshbhai V. Pargi	6.11	475
34.	868	Manishbhai M. Pargi	6.02	487
35.	873	Nitaben G. Pargi	6.01	480
36.	876	Pradeepkumar J. Pargi	6.19	490
37.	877	Rinaben V. Pargi	6.49	515
38.	878	Satisbhai M. Pargi	6.08	494
39.	879	Sejalben M. Pargi	6.40	497
40.	880	Sharmilaben A. Pargi	6.14	489
41.	881	Sheelaben H. Pargi	6.52	518
42.	882	Vinodbhai L. Pargi	6.03	470
43.	883	Priteshkumar J. Rajat	6.13	488
44.	884	Mahesbhai D. Sangada	6.03	472
45.	885	Rajeshbhai P. Sangada	6.20	492
46.	886	Sukhdavbhai N. Tadvi	6.07	486

Hindi	First M 28	IInd. M 37	Pass M 18
	F 19	F 11	F 4
	47	58	22

Sem-4 Gujarati-2020 S.Y.

1.	699	Poojaben K. Agrawal	6.26	485
2.	700	Ajitkumar M. Amaliya	6.28	484
3.	702	Nareshbhai C. Bamaniya	6.43	501
4.	703	Rajalben V. Bariya	6.43	512

5.	705	Ashmitaben K. Bhabhar	6.61	519
6.	708	Savatiben L. Bhabhar	6.81	522
7.	709	Sunitaben K. Bhabhar	6.03	495
8.	711	Mahendrabhai H. Bhagora	6.04	494
9.	713	Liarshaben H. Bharamat	6.28	547
10.	714	Sejalben N. Bhedi	6.59	520
11.	715	Nareshbhai D. Charmar	6.22	501
12.	717	Hamsaben V. Chandana	6.34	502
13.	718	Jagrutiben B. Chandana	6.34	506
14.	719	Mitalben R. Chandana	6.50	515
15.	720	Shilpaben V. Chandana	6.27	508
16.	722	Smitaben S. Charel	6.28	528
17.	723	Chhabildas V. Charpot	6.03	483
18.	724	Harishkumar B. Charpot	6.19	484
19.	725	Kalpeshkumar M. Charpot	6.06	495
20.	727	Sushilaben J. Charpot	6.29	517
21.	728	Yogeshkumar L. Charpot	6.07	483
22.	729	Heenaben D. Chauhan	6.11	471
23.	730	Yogeshkumar K. Chauhan	6.31	515
24.	732	Kiranbhai B. Damor	6.27	515
25.	733	Nileshkumar S. Damor	6.00	461
26.	434	Priyankaben C. Damor	6.20	497
27.	735	Ruchikaben Damor	6.51	519
28.	736	Sarjoben C. Damor	6.90	525
29.	739	Ramdasbhai S. Dangi	6.23	499
30.	740	Ronakben R. Dhamot	6.64	543
31.	741	Manishaben P. Dindor	6.41	515
32.	742	Mitalben S. Dindor	6.64	537
33.	743	Rinaben R. Dindor	6.67	540
34.	744	Seelaben A. Dondor	6.31	493

35.	745	Vijyaben V. Dindor	6.70	545
36.	746.	Damantiben S. Dodiyar	6.32	499
37.	747	Sharmistaben R. Dodiyar	6.44	525
38.	748	Amrutbhai N. Garasiya	6.50	517
39.	749	Nileshbhai M. Garasiya	6.48	529
40.	750	Sumitraben M. Garasiya	6.30	511
41.	751	Ashaben L. Garval	6.43	517
42.	753	Gangaben M. Katora	6.31	501
43.	754	Joshnaben F. Katara	6.56	514
44.	755	Nirmaben R. Katara	6.20	495
45.	756	Rinkalben N. Katara	6.40	525
46.	757	Shitalben R. Katara	6.26	499
47.	758	Surekhaben T. Katara	6.32	515
48.	759	Vaishaliben J. Khant	6.18	496
49.	760	Kirtibhai S. Malivad	6.12	501
50.	761	Nareshbhai K. Mal	6.17	500
51.	762	Vithalkumar A. Mal	6.28	514
52.	764	Hiteshvariben P. Muniya	618	493
53.	765	Kailashben D. Ninama	6.31	506
54.	766	Badjibhai S. Pandor	6.56	518
55.	767	Hetalben C. Pandor	6.36	493
56.	768	Anjanaben P. Pargi	6.24	495
57.	769	Chandrakaben M. Pargi	63.28	499
58.	770	Jyotsanaben M. Pargi	6.21	493
59.	771	Jitubhai R. Pargi	6.18	473
60.	772	Maheshkumar P. Pargi	6.28	492
61.	773	Manubhai B. Pargi	6.34	486
62.	774	Narvatbhai H. Pargi	6.18	490
63.	775	Radhaben B. Pargi	6.29	500
64.	776	Radhaben D. Pargi	6.02	500

65.	777	Rajubhai N. Pargi	6.11	494
66.	778	Renukaben R. Pargi	6.62	532
67.	780	Sanjaykumar F. Pargi	6.29	516
68.	781	Seetaben C. Pargi	6.14	493
69.	782	Sonalben M. Pargi	6.16	515
70.	784	Sunitaben U. Pargi	6.31	516
71.	785	Virsingkumar G. Pargi	6.31	510
72.	786	Priyankaben R. Prajapati	6.73	536
73.	787	Maulikkumar C. Prajapati	6.17	491
74.	788	Manishaben L. Raval	6.82	551
75.	790	Harshadkumar L. Solnaki	6.13	474
76.	791	Kantaben N. Solnaki	6.39	503
77.	792	Roshaniben C. Sonanki	6.90	564
78.	793	Rashilaben P. Tadavi	6.49	529
79.	795	Asmitaben S. Valvai	6.69	533
80.	796	Binduben P. Valvai	6.42	499
81.	797	Charitbhai R. Valvai	6.10	492
82.	798	Rajeshbhai M. Valvai	6.12	487
83.	799	Kamlaben S. Vasaiya	6.27	506

Gujarati	F 54	IInd	M 15
	M 29		F 03
	83% First class		18
		Total	101

Sem-4 History-2020

1.	891	Jiguben R. Amaliyar	6.42	517
2.	892	Parvatiben S. Amaliyar	6.23	484
3.	895	Naynaben G. Bariya	6.40	511
4.	896	Divyaben A. Barjod	6.53	519
5.	897	Renukaben R. Barjod	703	556
6.	898	Mamtaben G. Bhabhor	6.01	482

7.	900	Narmadaben G. Bhabhor	6.40	509
8.	901	Pavatsingh D. Bhamat	6.38	506
9.	902	Pintubhai R. Bhamat	6.57	534
10.	904	Pankajkumar B. Chandana	6.19	500
11.	909	Vipulkumar L. Dama	6.38	521
12.	910	Anjaliben N. Damor	6.12	496
13.	911	Astnkumar S. Damor	6.32	508
14.	914	Kinjalben P. Damor	6.23	490
15.	915	Meenaben R. Damor	6.02	482
16.	917	Narikaben S. Damor	6.34	508
17.	918	Sumitraben D. Damor	6.02	479
18.	922	Gitaben S. Dodiyar	6.21	507
19.	928	Leelaben S. Garasiya	6.20	503
20.	929	Nandaben K. Garasiya	6.01	481
21.	936	Pritanaben D. Kamol	6.04	487
22.	937	Ilaxiben S. Katara	6.17	489
23.	938	Jamnaben P. Katara	6.09	498
24.	939	Jitubhai K. Katara	6.39	516
25.	941	Nitaben K. Katara	6.14	482
26.	943	Rajinaben R. Katara	6.82	528
27.	944	Sangitaben K. Katara	6.33	498
28.	949	Manishaben K. Khant	6.17	493
29.	954	Jigeshkumar S. Makvana	6.48	514
30.	956	Subhanaben S. Modhiya	6.04	486
31.	957	Minakshiben K. Panada	6.02	465
32.	958	Kirtikaben J. Panchal	6.61	524
33.	959	Ajaykumar D. Pargi	6.37	505
34.	960	Ajaykumar B. Pargi	6.91	540
35.	966	Chandanben R. Pargi	6.46	526
36.	969	Jamnaben L. Pargi	6.17	499

37.	973	Nileshvariben R. Pargi	6.06	497
38.	976	Pinalben T. Pargi	6.73	528
39.	978	Pralmbhai D. Pargi	6.39	509
40.	979	Pushpalbhai R. Pargi	6.12	496
41.	982	Ravindrabhai K. Pargi	6.17	502
42.	988	Surendrakumar C. Pargi	6.09	477
43.	989	Varshaben R. Pargi	6.59	525
44.	992	Ravrnaben T. Raval	6.13	481
45.	994	Vikeshbhai S. Taviyad	6.44	522
46.	995	Arvindbhai D. Vaghela	6.61	528

Sem-2-Hindi-2020

1.	824	6.49	568 F
2.	877	6.08	535F
3.	879	6.68	601F
4.	880	6.33	551F
5.	881	6.07	540F
6.	882	6.06	F
7.	883	6.38	F
8.	884	6.38	F
9.	885	6.05	F
10.	886	6.08	F
11.	887	6.25	F
12.	888	6.36	M
13.	895	6.00	M
14.	897	6.14	M
15.	899	6.14	F
16.	900	6.24	F
17.	903	6.55	F
18.	904	6.06	M
19.	905	6.11	F
20.	908	6.13	F
21.	909	6.28	M
22.	912	6.36	M
23.	913	6.17	M
24.	918	6.44	M
25.	919	6.46	F
26.	921	6.18	F
27.	922	6.30	M
28.	927	6.16	F
29.	929	6.21	M
30.	931	6.16	F
31.	933	6.15	F
32.	934	6.19	F
33.	935	6.24	M
34.	936	6.20	M
35.	937	6.13	M
36.	938	6.17	M

37.	939	6.21	F	67.	981	6.37	F
38.	940	6.06	F	68.	982	6.17	M
39.	941	608	M	69.	983	6.50	F
40.	942	6.05	M	70.	984	6.15	M
41.	943	6.22	F	71.	985	6.19	F
42.	944	6.08	F	72.	986	6.09	F
43.	945	6.06	M	73.	987	6.15	F
44.	947	6.31	M	74.	988	6.04	F
45.	948	6.33	F	75.	990	6.44	M
46.	949	6.05	M	76.	991	6.16	F
47.	952	6.16	F	77.	993	7.17	F
48.	954	6.10	M	78.	995	6.21	F
49.	955	6.13	M	79.	996	6.16	F
50.	957	6.31	F				
51.	959	6.14	F				
52.	960	6.08	F				
53.	961	6.36	F				
54.	962	6.06	F				
55.	965	6.60	F				
56.	966	6.46	F				
57.	968	6.16	M				
58.	969	6.44	F				
59.	972	6.09	F				
60.	973	6.11	M				
61.	975	6.45	F				
62.	976	6.09	M				
63.	977	6.06	M				
64.	978	6.41	F				
65.	979	6.02	M				
66.	980	6.39	F				

IInd 718 - 6.68 Nitaben V. Baria - 601

IIIrd 903 - 6.55 Daxaben L. Charpot - 578

Sem-II Gujarati-2020

1.	1128	6.94	F
2.	1129	6.76	F
3.	1130	7.06	F
4.	1132	6.33	M
5.	1127	6.04	M
6.	1124	6.79	F
7.	1119	6.61	M
8.	1120	6.36	F
9.	1121	6.53	F
10.	1122	6.80	M
11.	1123	6.02	F
12.	1114	6.26	F
13.	1115	6.50	F

14.	1116	6.07	F	44.	1070	6.37	M
15.	1117	6.87	M	45.	1071	6.10	M
16.	1108	6.61	F	46.	1072	6.29	F
17.	1109	6.29	F	47.	1073	6.64	F
18.	1110	6.43	M	48.	1076	6.36	F
19.	1112	6.41	F	49.	1077	6.20	F
20.	1106	6.15	M	50.	1058	6.74	F
21.	1102	6.23	M	51.	1059	6.37	F
22.	1101	6.36	F	52.	1060	6.28	F
23.	1099	6.15	M	53.	1061	6.41	M
24.	1082	6.09	M	54.	1062	7.35	F
25.	1083	6.00	F	55.	1063	6.24	M
26.	1084	6.19	F	56.	1052	6.26	F
27.	1085	6.45	M	57.	1053	6.71	M
28.	1086	6.16	F	58.	1054	6.36	F
29.	1087	6.18	F	59.	1055	6.76	F
30.	1088	6.34	F	60.	1056	6.16	F
31.	1089	6.25	M	61.	1045	6.30	M
32.	1090	6.13	F	62.	1046	6.44	M
33.	1091	6.19	M	63.	1047	6.28	M
34.	1093	6.06	M	64.	1048	7.06	F
35.	1094	6.21	M	65.	1049	6.47	F
36.	1095	6.16	F	66.	1041	6.63	M
37.	1096	6.17	F	67.	1042	6.46	F
38.	1097	6.28	F	68.	1043	6.78	F
39.	1080	6.26	M	69.	1036	6.73	F
40.	1078	6.28	M	70.	1037	6.21	F
41.	1065	6.27	F	71.	1038	6.10	F
42.	1066	6.89	F	72.	1039	6.52	F
43.	1068	6.19	F	73.	1024	6.26	F

74.	1025	6.50	F	85.	1015	6.22	M
75.	1026	6.42	F	86.	1016	6.82	M
76.	1027	6.64	F	87.	1017	689	F
77.	1028	6.62	M	88.	1018	6.21	F
78.	1029	6.68	M	89.	1019	6.61	F
79.	1030	6.37	M	90.	1020	6.10	M
80.	1031	6.49	F	91.	1021	6.87	M
81.	1032	6.14	M	92.	1022	6.06	F
82.	1033	6.28	M	93.	997	6.22	F
83.	1013	6.97	M	94.	999	6.16	M
84.	1014	6.22	M	95.	998	6.49	F
				96.	1000	6.64	F

Guj.

1130	Rinkalben L. Suvar	7.06	604
1062	Narish Irfan Jna	7.35	617
1048	Harshaben K. Garasiya	7.06	578
1013	Rajendrakumar K. Chamar	6.97	592

1001	6.86	M
1002	6.27	F
1003	6.45	F
1006	6.70	F
1007	6.21	M
1008	6.67	F
1010	6.32	M

Sem-2 History-2030

1.	1135	6.29	F
2.	1136	6.57	F
3.	1146	6.28	F
4.	1145	6.09	F
5.	1131	6.38	M
6.	1144	6.07	F
7.	1143	6.42	F
8.	1142	6.28	F
9.	1141	6.14	M
10.	1140	6.13	F
11.	1147	6.45	F
12.	1152	6.26	F
13.	1151	6.09	F

14.	1156	6.32	F	44.	1185	6.46	F
15.	1155	6.59	M	45.	1197	6.10	M
16.	1159	6.45	F	46.	1196	6.32	F
17.	1158	6.56	F	47.	1195	6.07	F
18.	1165	6.77	F	48.	1194	6.01	F
19.	1164	6.36	F	49.	1193	6.23	F
20.	1163	6.17	F	50.	1200	6.20	M
21.	1162	6.40	M	51.	1203	6.11	F
22.	1161	6.58	F	52.	1204	6.26	M
23.	1177	6.64	F	53.	1205	6.13	M
24.	1176	6.44	M	54.	1206	6.40	F
25.	1175	6.41	M	55.	1209	6.40	F
26.	1174	6.72	M	56.	1211	6.21	M
27.	1173	6.68	F	57.	1214	6.21	F
28.	1172	6.48	M	58.	1213	6.66	F
29.	1171	6.35	F	59.	1217	6.06	M
30.	1170	6.27	F	60.	1218	6.41	F
31.	1169	6.20	M	61.	1219	6.32	M
32.	1168	6.72	M	62.	1220	6.50	F
33.	1167	6.17	M	63.	1223	6.5	F
34.	1178	6.29	M	64.	1222	6.28	F
35.	1183	6.01	F	65.	1227	6.62	M
36.	1182	6.08	F	66.	1226	6.20	F
37.	1191	6.15	F	67.	1225	6.26	F
38.	1190	6.20	M	68.	1229	6.08	F
39.	1189	6.44	M	69.	1241	6.62	F
40.	1188	6.27	F	70.	1240	6.32	F
41.	1187	6.16	F	71.	1239	6.57	F
42.	1186	6.64	F	72.	1238	6.00	M
43.	1185	6.46	F	73.	1237	6.29	F

74.	1236	6.09	F
75.	1235	6.55	F
76.	1234	6.43	F
77.	1233	6.82	F
78.	1232	6.16	M
79.	1231	7.00	F
80.	1230	6.19	M
81.	1247	6.66	F
82.	1246	6.21	M
83.	1245	6.09	F
84.	1244	6.22	F
85.	1243	6.08	M
86.	1251	6.23	F
87.	1250	6.83	F
88.	1249	6.76	F
89.	1255	6.27	F
90.	1254	6.18	F
91.	1253	6.37	F
92.	1260	6.17	F
93.	1259	6.37	F
94.	1258	651	F
95.	1257	6.45	F
96.	262	6.85	M
97.	1264	6.00	M
98.	1265	6.13	M
99.	1266	6.03	M

પરિણામ

Result Jun-2021

Gujarati

Class	Male	Female	Total
Dist.	00	01	01
First class	10	09	19
Second class	34	42	76
Pass class	04	06	10
Fail	01	01	02
Total	49	59	108

Hindi

Class	Male	Female	Total
Dist.	00	00	00
First class	43	42	85
Second class	12	07	19
Pass class	01	01	02
Fail	00	00	00
Total	56	50	106

History

Class	Male	Female	Total
Dist.	00	02	02
First class	31	48	79
Second class	16	14	30
Pass class	01	00	01
Fail	00	00	00
Total	48	64	112

Result Sem-4-2021

Gujarati

Class	Male	Female	Total
Dist.	02	00	02
First class	09	27	36
Second class	46	40	86
Pass class	03	04	07
Fail	00	00	00
Total	60	71	131

Hindi

Class	Male	Female	Total
Dist.	00	00	00
First class	44	44	88
Second class	10	14	24
Pass class	01	00	00
Fail	00	00	00
Total	54	58	112

History

Class	Male	Female	Total
Dist.	01	04	05
First class	35	59	94
Second class	15	13	28
Pass class	01	01	02
Fail	00	01	01
Total	52	78	130

Bright Student Sem-II 2021 June

1. Vaishaliben S. Suvar	861	7.35	Guj.
2. Prinses S. Rathod	971	8.08	His.
3. Kinjalben M. Prajapati	967	7.71	His.

Sem-4 June

1. Sanjaykumar R. Chamar	685	7.10	Guj.
2. Rajendrakumar K. Chamar	684	7.68	„
3. Rinkuben R. Pargi	1019	7.02	His.
4. Jagrutiben K. Pargi	1006	7.01	„
5. Nirmalaben P. Machhar	991	7.49	„
6. Bhartiben P. Machhar	989	7.13	„
7. Jaydipkumar N. Dabgar	944	7.04	„

આટ્‌ર્સ કોલેજ-ફતેપુરા : ભૂતપૂર્વ વિદ્યાર્થી સંઘ

The Alumni Association

ક્રમ	વિદ્યાર્થીનું નામ	સરનામું	મો.નં.
૧	કટારા રોહિતકુમાર ખુમાભાઈ	બારસલેડા	૮૧૪૧૯૦૮૨૨૨
૨	પારગી કલાવતીબેન ધૂળજીભાઈ	સીમલીયા	૯૬૮૭૮૫૮૧૪૫
૩	ભાભોર છગનભાઈ કલાભાઈ	નવાગામ	૯૦૯૯૫૪૮૦૧૬
૪	ચારેલ જીજ્ઞાશાબેન કલસિંગભાઈ	મોટીચરોલી	૯૯૭૯૯૧૯૬૪૫
૫	પારગી મહેન્દ્રભાઈ શંકરભાઈ	મોટીચરોલી	૯૯૭૯૯૧૯૬૪૫
૬	પારગી અલ્કેશકુમાર લાલસીંગભાઈ	પીપલારા	૯૪૨૭૩૯૮૦૧૫
૭	પારગી દિલીપકુમાર સોહનભાઈ	મોટીચરોલી	૯૯૦૯૮૩૧૭૨૯
૮	ભાભોર કાનજીભાઈ જેઠાભાઈ	સલરા	૮૭૫૮૫૧૪૫૫૩
૯	પારગી કલ્પેશભાઈ સરદારભાઈ	સલરા	૯૫૮૬૫૯૭૪૮૨
૧૦	નિનામા વિનોદભાઈ લાલજીભાઈ	સલરા	૯૯૨૫૧૮૧૫૦૩
૧૧	નિનામા હિતેશકુમાર બાબુભાઈ	કરોડિયા પૂર્વ	૯૯૭૯૦૭૩૭૯૧
૧૨	ડીંડોર મહેશકુમાર સીંગજીભાઈ	ચીખલી	૯૫૧૨૩૬૨૦૭૪
૧૩	તાવીયાડ મનોજભાઈ સવજીભાઈ	ચીખલી	૮૨૩૮૧૫૦૬૩૬
૧૪	પારગી શંકરભાઈ હકજીભાઈ	સલરા	૭૫૭૫૮૦૯૦૯૯
૧૫	ચારેલ જીતેન્દ્રકુમાર સુભાષભાઈ	લખનપુર	૯૫૩૭૩૧૨૪૩૭
૧૬	મછાર શૈલેષકુમાર ચંપાભાઈ	નિંદકાપૂર્વ	૯૯૦૯૮૩૦૨૭૭
૧૭	ઝાડ સેજલબેન જે.	ફતેપુરા	૭૫૬૭૮૯૬૪૮૮
૧૮	નિનામા મહેશભાઈ ધુળાભાઈ	કરોડિયા પૂર્વ	૯૯૨૫૫૦૨૬૩૨
૧૯	ડામોર શબુરભાઈ શંકરભાઈ	નાનાસલરા	૯૦૯૯૭૮૭૩૫૯
૨૦	ડામોર સુજાતાબેન ચતુરભાઈ	લીમડીયા	૯૫૮૬૦૬૦૦૦૯
૨૧	ચરપોટ નરેશભાઈ ચુનીલાલ	લીમડીયા	૯૫૮૬૦૬૦૦૦૯
૨૨	પંડ્યા હેતલબેન જીતેન્દ્રકુમાર	ઝાલોદ	૯૪૨૭૨૪૪૦૬૭
૨૩	ચરપોટ નીતાબેન	ઉંડવા	૮૨૩૮૩૨૧૨૦૫
૨૪	પારગી ભરતભાઈ પાર્સીંગભાઈ	ડુંગર	૮૨૩૮૧૫૪૦૨૨
૨૫	ડીંડોર નીલેશભાઈ	ભાટમુવાડી	૯૮૨૪૭૯૦૬૨૧
૨૬	ચરપોટ રાધાબેન ચીમનભાઈ	સળિયાટા	૯૭૨૭૫૮૧૪૦૧
૨૭	પારગી લલીતકુમાર ચંપાભાઈ	સીમલીયા	૮૪૬૯૧૧૯૮૫૮
૨૮	તાવીયાડ અરવિંદભાઈ રામાભાઈ	કાલીયા વાલુન્ડા	૯૭૧૨૧૨૭૫૨૨
૨૯	બરજોડ પ્રવીણભાઈ છગનભાઈ	કાલીયા વાલુન્ડા	૯૭૨૭૯૧૯૨૬૪

૩૦	મકવાણા પર્વતભાઈ દાજીભાઈ	મોટીરેલ	૯૬૩૮૪૭૦૨૭૪
૩૧	નિનામા નીલેશકુમાર ભરતભાઈ	મોટીરેલ	૯૫૮૬૭૨૬૬૮૫
૩૨	ચમાર સંગીતાબેન લેબાભાઈ	સલરા	૯૯૮૯૧૨૨૪૬૫
૩૩	ડામોર હર્ષાબેન ચુનિયાભાઈ	સલરા	૮૭૫૮૦૬૩૮૫૮
૩૪	પારગી રાહુલભાઈ બાબુભાઈ	છાલોર	૯૬૮૭૧૧૫૫૦૭
૩૫	પારકી સુભાષભાઈ કાળુભાઈ	કરમેલ	૯૭૧૨૭૩૧૭૮૫
૩૬	તાવીયાડ રાધાબેન પ્રવીણભાઈ	કરમેલ	૯૮૭૯૪૯૫૨૯૩
૩૭	પરમાર અલ્પેશકુમાર	સંતરામપુર	૭૪૩૫૮૦૧૯૫૫
૩૮	કટારા આશિષકુમાર રમેશચંદ્ર	ચીચાણી	૯૯૧૩૩૩૫૯૭૩
૩૯	પારગી અશ્વિનભાઈ રમેશભાઈ	વડવાસ	૮૮૬૬૬૪૬૮૩૨
૪૦	પારગી વિપુલભાઈ	માધવા	૯૭૨૭૩૩૭૯૧૪
૪૧	દવે ફાલ્ગુનભાઈ મહેશભાઈ	ફતેપુરા	૮૨૦૦૮૩૩૮૮૪
૪૨	પ્રજાપતિ કમલેશભાઈ	ફતેપુર	૯૦૯૯૧૩૫૬૧૩
૪૩	સાઠીયા ઇમરાવભાઈ	ફતેપુરા	૯૮૭૯૭૮૭૪૮૯
૪૪	તાવીયાડ અનિલભાઈ	છાલોર	૯૬૩૮૫૩૭૦૬૯
૪૫	બારિયા અશ્વિનભાઈ રાયસિંગભાઈ	મોટીભુગેડી	૯૯૭૮૩૬૬૨૬૪
૪૬	પારગી સુકેશભાઈ	સંતરામપુર	૯૭૨૭૩૨૫૮૨૭
૪૭	ચમાર દક્ષાબેન	બટકવાડા	૭૫૬૭૪૫૬૧૧૪
૪૮	ગરાસીયા રાકેશભાઈ		૯૭૨૭૭૬૭૧૪૯
૪૯	ગરવાળ રતિલાલ		૮૯૮૦૬૭૩૩૨૩
૫૦	ચમાર કીર્તિકાબેન કાન્તિલાલ	ફતેપુરા	૭૮૭૪૪૦૪૪૪૮
૫૧	ચરપોટ રોશનીબેન	વટલી	૯૬૮૭૧૨૧૨૦૩
૫૨	પારગી વિપુલભાઈ	વટલી	૯૯૭૮૦૨૮૯૬૭
૫૩	ચરપોટ નરેશભાઈ પાર્સીંગભાઈ	કરોડિયા	૯૭૨૭૮૫૫૧૩૧
૫૪	પારગી દિનેશભાઈ દેવાભાઈ	માધવા	૯૭૧૨૫૯૬૪૭૭
૫૫	ડામોર મહેશભાઈ	ખેડાપા	
૫૬	ગરાસીયા મીનાબેન	લીમડીયા	
૫૭	ચૌહાણ ઋતુરાજસિંહ	પાડલીયા	
૫૮	ચૌહાણ માવેન્દ્રસિંહા	પાડલીયા	
૫૯	ચારેલ મનીષાબેન વીરસિંગભાઈ	વાંગડ	૯૭૨૭૧૭૪૩૮૬
૬૦	પ્રજાપતિ વિજયભાઈ રમેશભાઈ	કંડક્ટર	
૬૧.	લબાના જાગૃતિબેન મહેન્દ્રભાઈ	શિક્ષક	

૬૨	પંચાલ કલ્પનાબેન ભરતભાઈ	નર્સ
૬૩	પંચાલ પિન્કીબેન રજનીકાંત	તલાટી
૬૪	લબાના સોહાનભાઈ દવાલચંદ	ક્લાર્ક
૬૫	લબાના પ્રદીપભાઈ કૃષ્ણવદન	શિક્ષક
૬૬	પંચાલ દિપકભાઈ જેન્તીભાઈ	શિક્ષક
૬૭	ભાભોર દિલીપભાઈ ભાવસીંગભાઈ	કંડક્ટર
૬૮	તાવીયાડ ધર્મિષ્ઠાબેન સામાભાઈ	પોલીસ કોન્સ્ટેબલ
૬૯	કટારા જાગૃતિબેન સુરસિંગભાઈ	કંડક્ટર
૭૦	કટારા આશિષકુમાર રમેશચંદ્ર	પોલીસ કોન્સ્ટેબલ સેન્ટ્રલ જેલ
૭૧	કટારા રમેશભાઈ કાળુભાઈ	ટ્રાફિક પોલીસ
૭૨	ચમાર દક્ષાબેન	પોલીસ કોન્સ્ટેબલ
૭૩	ડામોર પર્વતભાઈ મસુરભાઈ	શિક્ષક
૭૪	પારગી દિનેશભાઈ દેવાભાઈ	ફોરેસ્ટ
૭૫	પારકી દિલીપભાઈ	કંડક્ટર
૭૬	કટારા દક્ષાબેન રવજીભાઈ	આરટીઓ દાહોદ
૭૭	કટારા સુરેશભાઈ રાવજીભાઈ	તલાટી
૭૮	રાજાત મીનાબેન પર્થીગભાઈ	આ.વર્કર
૭૯	રજાત સુનંદાબેન પર્થીગભાઈ	આ.વર્કર
૮૦	પારગી સીતાબેન ગજાભાઈ	આ.સુપરવાઈઝર
૮૧	ચરપોટ નરેશ	જી.ઈ.બી.
૮૨	ડામોર મહેશ	કંડક્ટર
૮૩	ગરાસિયા રાકેશ	પોલીસ કોન્સ્ટેબલ
૮૪	પારગી સુકેશ	એલ.આઈ.સી.
૮૫	બારિયા અશ્વિનભાઈ રાયસિંગભાઈ	પીએચ.ડી.
૮૬	પારગી અશ્વિનભાઈ રમેશભાઈ	આરોગ્ય કાર્યકર
૮૭	બામણીયા દિનેશભાઈ દીતાભાઈ	શિક્ષક
૮૮	ગરાસીયા સુરેશભાઈ	એસ.આર.પી.
૮૯	પારગી કૈલાશબેન પર્થીગભાઈ	તલાટી
૯૦	ગરાસીયા વસંતભાઈ	પોલીસ કોન્સ્ટેબલ

૯૧	પારગી વસંતભાઈ મનજીભાઈ	શિક્ષક
૯૨	ચંદાણા સુરસીંગભાઈ રમેશભાઈ	શિક્ષક
૯૩	ચંદાણા રમીલાબેન ચંપાભાઈ	શિક્ષિકા
૯૪	તાવીયાડ અનીલભાઈ	પીએચ.ડી.
૯૫	પારગી મહેન્દ્રભાઈ	શિક્ષક
૯૬	ચરપોટ રોશનીબેન વિપુલભાઈ	કંડક્ટર
૯૭	તાવીયાડ ધર્મિષ્ઠાબેન સામાભાઈ	પોલીસ કોન્સ્ટેબલ રેલવે
૯૮	ડામોર પ્રકાશભાઈ રણછોડભાઈ	પોલીસ કોન્સ્ટેબલ રેલવે
૯૯	પારગી અશ્વિનભાઈ	પોલીસ કોન્સ્ટેબલ વડોદરા
૧૦૦	ડામોર સીતાબેન ગમનભાઈ	પોલીસ કોન્સ્ટેબલ વડોદરા
૧૦૧	ગરવાળા રતિલાલ	પોલીસ કોન્સ્ટેબલ
૧૦૨	ડીંડોર નયનાબેન	પોલીસ કોન્સ્ટેબલ
૧૦૩	પારગી મહેન્દ્રભાઈ શંકરભાઈ	મા.શિક્ષક
૧૦૪	તાવીયાડ રાધાબેન પ્રવીણભાઈ	શિક્ષિકા
૧૦૫	નીનામા પ્રવીણભાઈ રમેશભાઈ	પોલીસ કોન્સ્ટેબલ
૧૦૬	પારગી સુભાષભાઈ કાળુભાઈ	એસ.આર.પી.
૧૦૭	ચારેલ જીજ્ઞાશાબેન કલસીંગભાઈ	પોલીસ કોન્સ્ટેબલ
૧૦૮	બરજોડ પપ્પુભાઈ	પોલીસ કોન્સ્ટેબલ
૧૦૯	પારગી મિથુનભાઈ બાબુભાઈ	પોલીસ કોન્સ્ટેબલ
૧૧૦	ડામોર બાલુબેન ચંપાભાઈ	પોલીસ કોન્સ્ટેબલ
૧૧૧	ચરપોટ રાધાબેન ચીમનભાઈ	પોલીસ કોન્સ્ટેબલ
૧૧૨	પારગી કલાવતીબેન ધુળજીભાઈ	પોલીસ કોન્સ્ટેબલ
૧૧૩	માલ તરુબેન લખાભાઈ	પી.એસ.આઈ.
૧૧૪	ડામોર દિપેશભાઈ	પોલીસ કોન્સ્ટેબલ
૧૧૫	પાંડોર અનિલભાઈ ભાલજીભાઈ	મા.શિક્ષક
૧૧૬	ચારેલ દિનેશભાઈ લવજીભાઈ	મા.શિક્ષક
૧૧૭	પારગી અશ્વિનભાઈ	પોલીસ કોન્સ્ટેબલ
૧૧૮	પારગી સંગીતાબેન કાળુભાઈ	કંડક્ટર
૧૧૯	બામણીયા દિલીપભાઈ	ડીજીવીસીએલ ક્લાર્ક
૧૨૦	ડામોર કોકીલાબેન	કંડક્ટર
૧૨૧	કટારા રોહિતભાઈ	પોસ્ટમાસ્તર ગ્રામ્ય
૧૨૨	ડામોર ચયાબેન	ફોરેસ્ટ

વર્ષ ૨૦૨૦-૨૧ દરમિયાન કરેલ તમામ પ્રવૃત્તિઓનો અહેવાલ

ક્રમ	તારીખ	કાર્યક્રમ	આયોજક	વિશેષ નોંધ
૧.	૮-૧-૨૦૨૦	વરલી પેન્ટિંગ વર્કશોપ	C.W.D.C.	
૨.	૯-૧-૨૦૨૦	સર્જક સાથે સંવાદ	ગુજરાતી ડિપાર્ટમેન્ટ	ગુજરાતી વિભાગના વિદ્યાર્થીઓ અને વિશેષ ઉપસ્થિતિ ડૉ. પ્રવીણ દરજી
૩.	૧૧-૧-૨૦૨૦	રંગોળી સ્પર્ધા	C.W.D.C.	
૪.	૧૧-૧-૨૦૨૦ ૧૧-૧-૨૦૨૦થી ૧૭-૧-૨૦૨૦	સ્વામી વિવેકાનંદની ૧૫૭મી જન્મ જયંતી/વક્તૃત્વ સ્પર્ધા રાષ્ટ્રીય સલામતી સપ્તાહની ઉજવણી		શ્રી પરમાર સાહેબ સબ પોલીસ ઈન્સેપેક્ટર હાજર રહ્યા
૫.	૨૦-૧ થી ૨૬-૧-૨૦૨૦ સુધી	શિબિર ઉદ્ઘાટન, ઐતિહાસિક સ્થળ માનગઢની મુલાકાત, સાંસ્કૃતિક પ્રવૃત્તિ	N.S.S. દ્વારા	N.S.S. શિબિરના વિદ્યાર્થીઓ દ્વારા
૬.	૩૦-૧-૨૦૨૦	કોલેજ એથ્લેટીક્સ ગોળાફેંક	સ્પોર્ટ કમિટી	
૭.	૭-૨-૨૦૨૦	પ્લેસમેન્ટ કાર્યક્રમ, દાહોદ	ઉદ્દીશા અંતર્ગત	૪૦ વિદ્યાર્થીઓ પસંદગી પામ્યા
૮.	૨૨-૨૩/ ૨-૨૦૨૦	હિન્દી વિનીત પરીક્ષા	ગુજરાત વિદ્યાપીઠ તેમજ આર્ટસ કોલેજ ફતેપુરા આયોજિત	૭૯ વિદ્યાર્થીઓએ ભાગ લીધો
૯.	૨૧-૬-૨૦૨૦	વિશ્વ યોગ દિવસની ઉજવણી	સ્પોટ્ર્સ કમિટી અને આટ્ર્સ કોલેજ ફતેપુરા આયોજિત	સમગ્ર કોલેજ
૧૦.	૪-૬/૭-૨૦૨૦	માઈક્રો સોફ્ટ ટીમમાં વિદ્યાર્થીઓના રજીસ્ટ્રેશન અને માર્ગદર્શન	કોલેજ દ્વારા	સમગ્ર કોલેજ

ક્રમ	તારીખ	કાર્યક્રમ	આયોજક	વિશેષ નોંધ
૧૧.	૨૬-૭-૨૦૨૦	જશવંતસિંહ ભાભોર સાહેબની અમારી કોલેજમાં શુભેચ્છા મુલાકાત	મંડળ દ્વારા	સમગ્ર સ્ટાફ
૧૨.	૧૦-૮-૨૦૨૦	વિશ્વ આદિવાસી દિવસની ઉજવણી	સાંસ્કૃતિક કમિટી (ઓનલાઇન) માધ્યમથી	સમગ્ર કોલેજ
૧૩.	૧૪-૮-૨૦૨૦	વાલી મિટિંગ		
૧૪.	૯-૯-૨૦૨૦	કોવીડ-૧૯ મહામારીથી બચવા સાવચેતીના પગલાંની જાણકારી આપવામાં આવી.	વિદ્યાર્થી યુનિયન અને વાલી સંપર્ક કમિટી તેમજ કોલેજ દ્વારા	સમગ્ર કોલેજ
૧૫.	૧૫-૯-૨૦૨૦ થી ૨૧-૯-૨૦૨૦ સુધી	પરીક્ષાનું આયોજન	પરીક્ષા કમિટી અને કોલેજ દ્વારા	સમગ્ર કોલેજ
૧૬.	૧૫-૧૦-૨૦૨૦	પીએચ.ડી.ની ગાઇડશીપ માટે ડૉ.યોગેન્દ્રસિંહ ચૌહાણનું સન્માન	કોલેજ દ્વારા	સમગ્ર સ્ટાફ
૧૭.	૨૭-૧૦-૨૦૨૦	કોલેજ કેમ્પસમાં સેમીનાર હોલ બનાવવાની મંડળ સાથેની મિટિંગ થઈ	સમગ્ર કોલેજ સ્ટાફ અને મંડળ	સમગ્ર કોલેજ સ્ટાફ અને મંડળ
૧૮.	૧-૧૧-૨૦૨૦	વહીવટી કર્મચારીની વાર્ષિક સામાન્ય સભા	કોલેજ દ્વારા	કોલેજ સ્ટાફ તથા શ્રી ગોવિંદગુરુ યુનિવર્સિટીની કોલેજના વહીવટી કર્મચારી
૧૯.	૨૭-૧૧-૨૦૨૦	સેમીનાર હોલનું ભૂમિ પૂજન	કોલેજ ઉત્કર્ષ કમિટી તેમજ મંડળ દ્વારા	ધારાસભ્ય શ્રી રમેશ ભાઈ કટારા નગરના અગ્રગણ્ય કાર્યકરો, પત્રકારો, સમગ્ર કોલેજ સ્ટાફ અને મંડળ પ્રતિનિધિ

ક્રમ	તારીખ	કાર્યક્રમ	આયોજક	વિશેષ નોંધ
૨૦.	૧૫-૨૧/ ૧૨-૨૦૨૦	એસ.વાય. અને ટી.વાય.ની પરીક્ષાનું આયોજન	કોવિડ-૧૯ મહામારીને કારણે બેઠક વ્યવસ્થા આઈ.કે.દેસાઈ સ્કૂલમાં યોજાઈ	સમગ્ર કોલેજ
૨૧.	૭-૧-૨૦૨૧	એક દિવસીય વર્કશોપ (NAAC)	કોલેજ દ્વારા	કોલેજ સ્ટાફ ડો. માછીસાહેબ અને ડો.ભાવસાર સાહેબ (શહેરા ગર્વ. કોલેજ)
૨૨.	૨૬-૧-૨૦૨૧	ધ્વજવંદન કાર્યક્રમ	કોલેજ દ્વારા	સમગ્ર સ્ટાફ
૨૩.	૨૮-૧-૨૦૨૧	એન્ટી રેગીંગ કાનૂનની જાણકારી આપતો કાર્યક્રમ (કોવિડ-૧૯નાં નિયમના પાલન સાથે)	કોલેજ દ્વારા	કોલેજ અને મામલતદાર કચેરી
૨૪.	૮-૨-૨૦૨૦	આચાર્યશ્રીની શહેરા કોલેજમાં NAAC માટેની મુલાકાત	-	આચાર્યશ્રી
૨૫.	૧૫-૨-૨૦૨૧	એફ.વાય.ની પરીક્ષા કાર્યક્રમનું આયોજન	કોલેજ દ્વારા	સમગ્ર કોલેજ
૨૬.	૨૫-૨-૨૦૨૧	મતદાતા જાગૃતિ કાર્યક્રમનું આયોજન	ડી.ડી.ઓ.સાહેબશ્રીના આદેશથી કોલેજ દ્વારા આયોજિત	શ્રી સી.એમ.પારગી (મામલતદારશ્રી), શ્રી પરમાર સાહેબ, શ્રી ધર્મેન્દ્ર સોલંકીની વિશેષ ઉપસ્થિતિ
૨૭.	૩-૭-૨૦૨૧	વૃક્ષારોપણ કાર્યક્રમ	NSS તેમજ કોલેજ દ્વારા	સ્ટાફ મિત્રો દ્વારા
૨૮.	૧૩-૭-૨૦૨૧	નેક મિટિંગ	સ્ટાફ મિત્રો દ્વારા	સમગ્ર સ્ટાફ
૨૯.	૨૪-૭-૨૦૨૧	આચાર્ય વંદના કાર્યક્રમ (ગુરુ પૂર્ણિમા)	સાંસ્કૃતિક કમિટી દ્વારા	સમગ્ર કોલેજ
૩૦.	૧-૨/૮-૨૦૨૧	પ્લેસમેન્ટ ઈન્ટરવ્યુ	ઉદ્દીશા આયોજિત	૧૨૮ વિદ્યાર્થીઓએ ભાગ લીધો

ક્રમ	તારીખ	કાર્યક્રમ	આયોજક	વિશેષ નોંધ
૩૧.	૬-૮-૨૦૨૧	રોજગાર મેળો (દાહોદ)	ઉદ્દીશા આયોજિત	૩ વિદ્યાર્થીઓને મંત્રીશ્રીના હસ્તે એપોઈન્ટમેન્ટ લેટર આપવા માટે પસંદ કરાયા
૩૨.	૧૧-૮-૨૦૨૧	વિશ્વ આદિવાસી દિવસ નિમિત્તે આદિવાસી લોકગીત	સાંસ્કૃતિક કમિટી દ્વારા	
૩૩.	૧૨-૮-૨૦૨૧	વિશ્વ આદિવાસી દિવસ નિમિત્તે શ્રી ગોવિંદગુરુ ક્વીઝ સ્પર્ધા	જ્ઞાનધારા દ્વારા	૬૧ વિદ્યાર્થીઓએ ભાગ લીધો
૩૪.	૧૨-૮-૨૦૨૧	આઝાદીનો અમૃત મહોત્સવ “અખંડ ભારત સંકલ્પ”- વક્તૃત્વ સ્પર્ધા	કેશવ સેવા સમિતિ, યુવા દાહોદ અને કોલેજના સંયુક્ત	૬ વિદ્યાર્થીઓએ ભાગ લીધો.
૩૫.	૨૦-૮-૨૦૨૧	વાલી મિટિંગ	વિદ્યાર્થી યુનિયન અને વાલી સંપર્ક કમિટી તેમજ કોલેજ દ્વારા	સમગ્ર કોલેજ
૩૬.	૨૨-૮-૨૦૨૧	વિદ્યાર્થીઓને ફળાઉ રોપાનું વિતરણ	કોલેજ દ્વારા	દાહોદ જિલ્લાના સાંસદ અને કોલેજના પ્રેરણાદાયી શ્રી જસવંતસિંહ ભાભોર સાહેબના જન્મ દિવસ નિમિત્તે
૩૭.	૫-૯-૨૦૨૧	શિક્ષક દિનની ઉજવણી	સાંસ્કૃતિક કમિટી	૨૪ વિદ્યાર્થીઓએ ભાગ લીધો
૩૮.	૮-૯-૨૦૨૧	ઝવેરચંદ મેઘાણીની જન્મ જયંતિની ઉજવણી	ગુજરાતી વિભાગ અને એન.એસ.એસ.ના ઉપક્રમે	૮ વિદ્યાર્થી (કાવ્ય પઠન વક્તૃત્વમાં ભાગ લીધો) સમગ્ર કોલેજ
૩૯.	૨૯-૯-૨૦૨૧	પ્રવેશોત્સવ સેમ-૧ના વિદ્યાર્થીઓ	કોલેજ	સેમ-૧ના વિદ્યાર્થીઓ
૪૦.	૨૪-૧૦-૨૦૨૧	ફીનીશિંગ સ્કૂલ કાર્યક્રમ પ્રારંભ	ટી.વાય. વિદ્યાર્થી સંખ્યા ૩૦	સેમ.-૫
૪૧.	૨૨-૧૨-૨૦૨૧	ફીનીશિંગ સ્કૂલ સમાપન કાર્યક્રમ	ટી.વાય. વિદ્યાર્થી સંખ્યા ૩૦	સેમ.-૫

ક્રમ	તારીખ	કાર્યક્રમ	આયોજક	વિશેષ નોંધ
૪૨	૭-૧૦-૨૦૨૧	અનુબંધમ-જીલ્લા રોજગાર કચેરી દ્વારા વિદ્યાર્થી નોંધણી	ઉદીશા અને એન.એસ.એસ.ના સંયુક્ત અંતર્ગત	સમગ્ર કોલેજ
૪૩	૭-૧૦-૨૦૨૧	પાવર લીફ્ટીંગ સ્પર્ધા	સ્પોટ્ર્સ કમિટિ	સાઠાયા સાહજેબ જે. વિજેતા બન્યો
૪૪	૧૧-૧૦-૨૦૨૧	વેક્સીનેશન કેમ્પ	N.S.S. અંતર્ગત	૬૮ વિદ્યાર્થીઓ અને ગ્રામ્યજનોએ વેક્સિન લીધી
૪૫	૧૬-૧૦-૨૦૨૧ થી ૨૬-૧૦-૨૧	ફીનીશીંગ સ્કૂલ	જ્ઞાનધારા	ટ્રેનર-સ્મૃતિબેન દેસાઈ, ૩૫ વિદ્યાર્થીઓ જોડાયા
૪૬	૨૫-૧૦-૨૦૨૧	મતદાર નોંધણી કાર્યક્રમ	N.S.S. અંતર્ગત	સમગ્ર કોલેજ
૪૭	૨૯-૧૦-૨૦૨૧	વરલી પેન્ટિંગ વર્કશોપ	રંગકલા કૌશલ્ય	
૪૮	૩૦-૧૦-૨૦૨૧	આઝાદી કા અમૃત મહોત્સવ	સામુદાયિક સેવા ધારા	વક્તૃત્વ સ્પર્ધા
૪૯	૨૨-૧૨ થી ૩૧-૧૨-૨૦૨૧	ફીનીશીંગ સ્કૂલ	જ્ઞાનધારા	ટ્રેન-ડૉ.રાજેશભાઈ રાવલ, ૩૫ વિદ્યાર્થીઓ જોડાયા.

વર્ષ ૨૦૨૦-૨૧ દરમિયાન કરેલ પ્રવૃત્તિઓની તસવીરો

ક્રોસ કન્ટ્રી સ્પર્ધા

એનએસએસ ની કાર્યપ્રવૃત્તિ

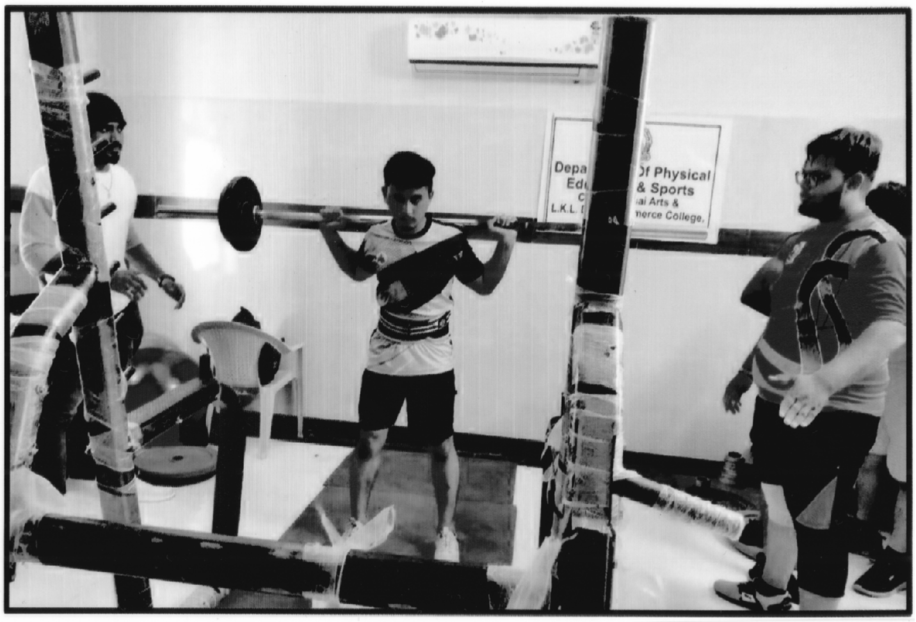

વેઈટ લિફ્ટીંગ સ્પર્ધામાં સાઠિયા સાહજેબ જેનું વજન ૬૨ કિલો છે તેણે ૨૨૦ કિલો વજન ઊંચક્યું

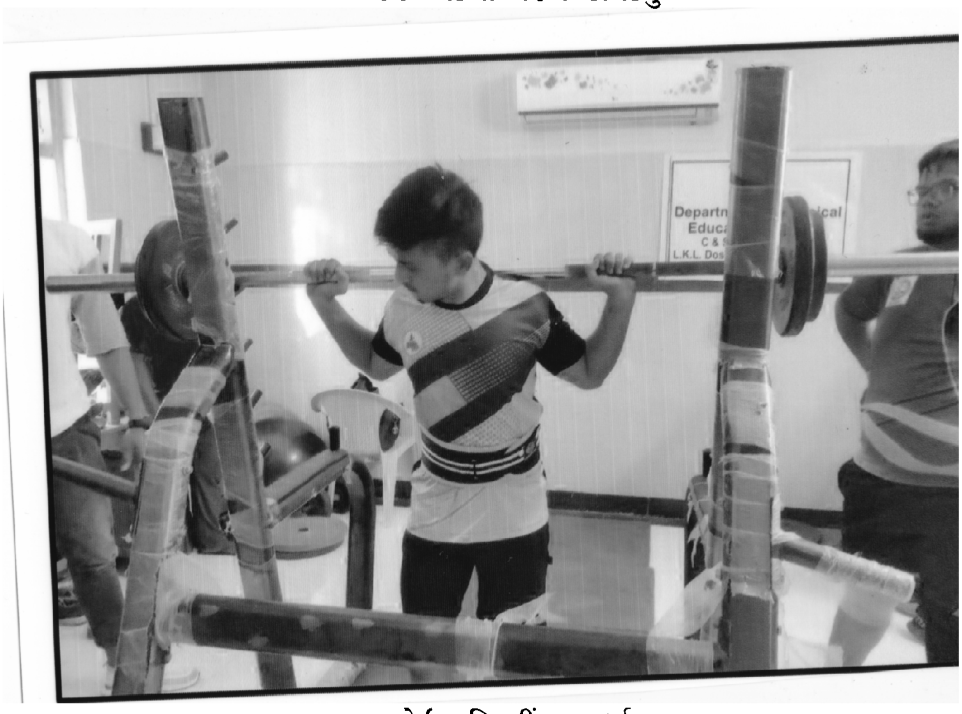

વેઈટ લિફ્ટીંગ સ્પર્ધા

વેઈટલિફ્ટીંગ સ્પર્ધા

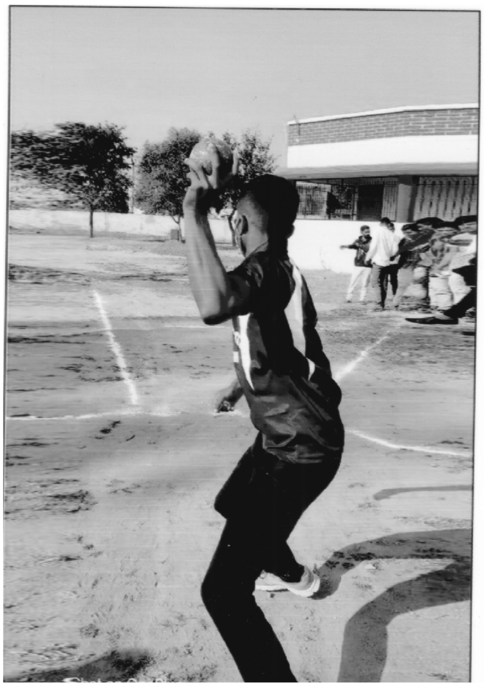

ગોળાફેંક

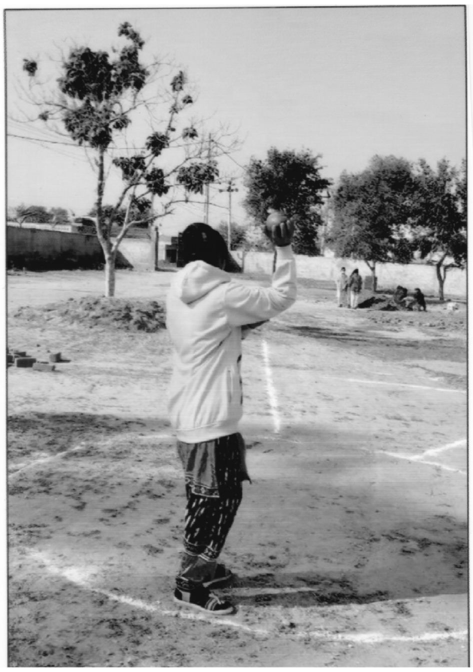

ગોળાફેંક

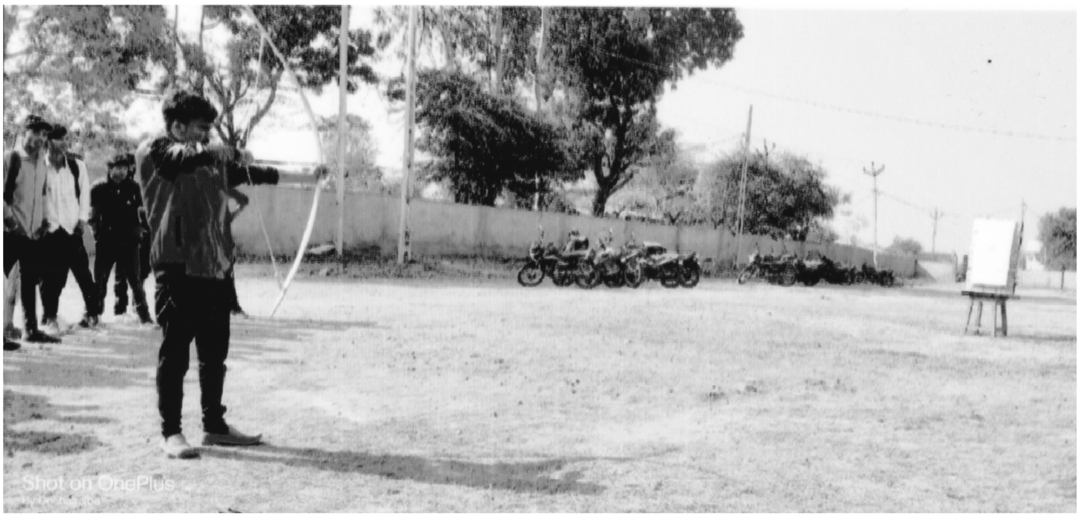

તીરંદાજી

કોલેજમાં યોજાયેલ કોરોના વેક્સીનેશન કેમ્પ

CWC પ્રોગ્રામ

NSS ની કાર્યપ્રવૃત્તિ

ફીનીશિંગ સ્કૂલ- કેમ્પ-૧

રંગોળી સ્પર્ધા

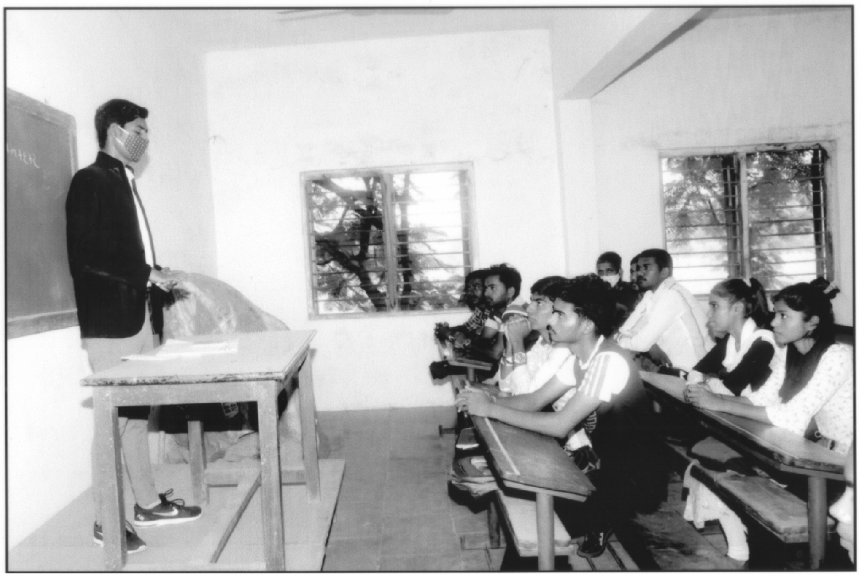

શિક્ષક દિનની ઉજવણી

કાનૂની શિક્ષણ શિબિર

કોલેજમાં યોજાયેલ મહિલાનો કોરોના વેક્સીનેશન કેમ્પ

પ્રવેશોત્સવ

પ્લેસમેન્ટ કાર્યક્રમ

શિક્ષકદિનની ઉજવણી

વૃક્ષારોપણ

શિબિર

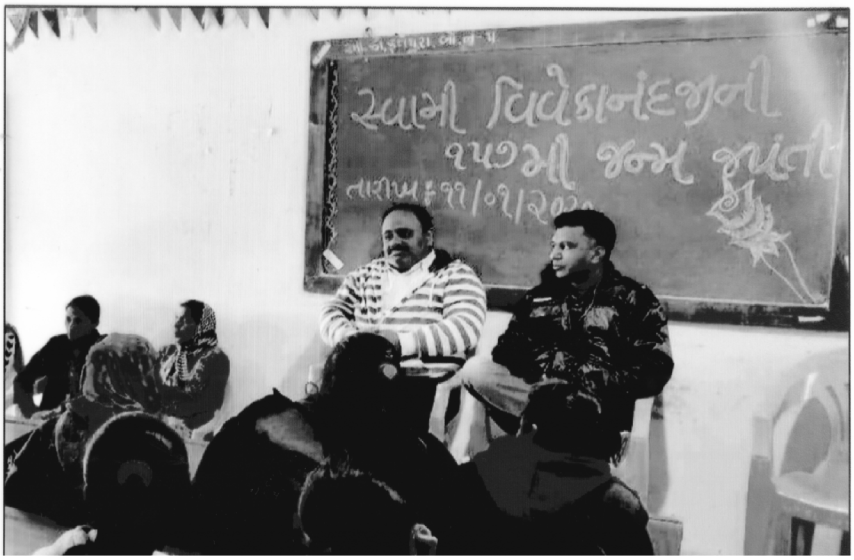

સ્વામી વિવેકાનંદની ૧૫૭મી જન્મ જયંતિની ઉજવણી

વર્લી પેઇન્ટીંગ (હેન્ડીક્રાફ્ટ)

ફીનીશિંગ સ્કૂલ કેમ્પ-૨

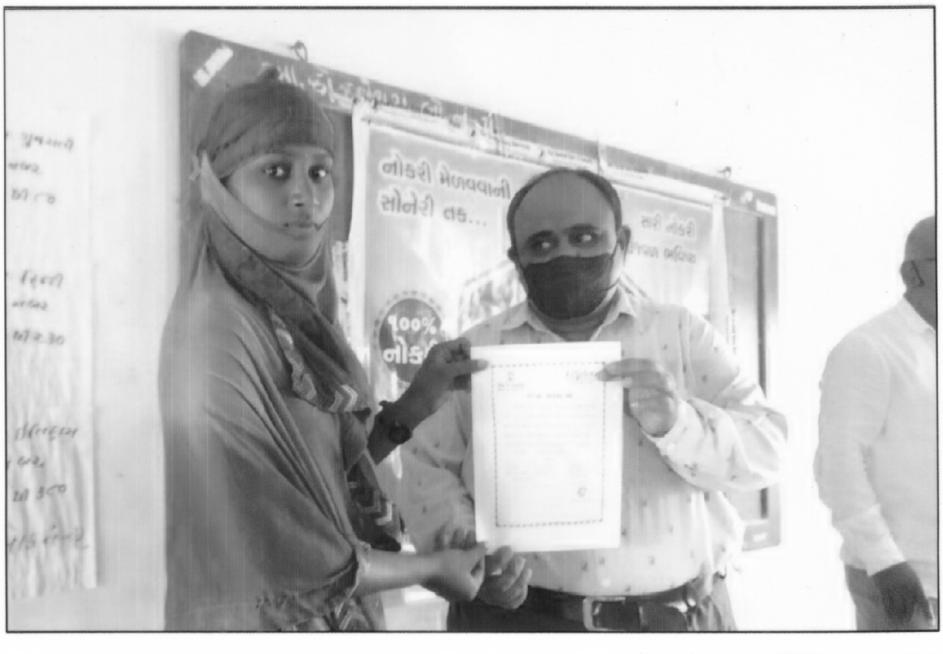

પ્લેસમેન્ટ (જોબ લેટર વિતરણ) કાર્યક્રમ (પ્રો. વ્યાસ સાહેબ દ્વારા)

આઝાદી કા અમૃત મહોત્સવ

કોરોના દરમિયાન આટ્ર્સ કોલેજ-ફતેપુરાની પરીક્ષા યોજાઈ

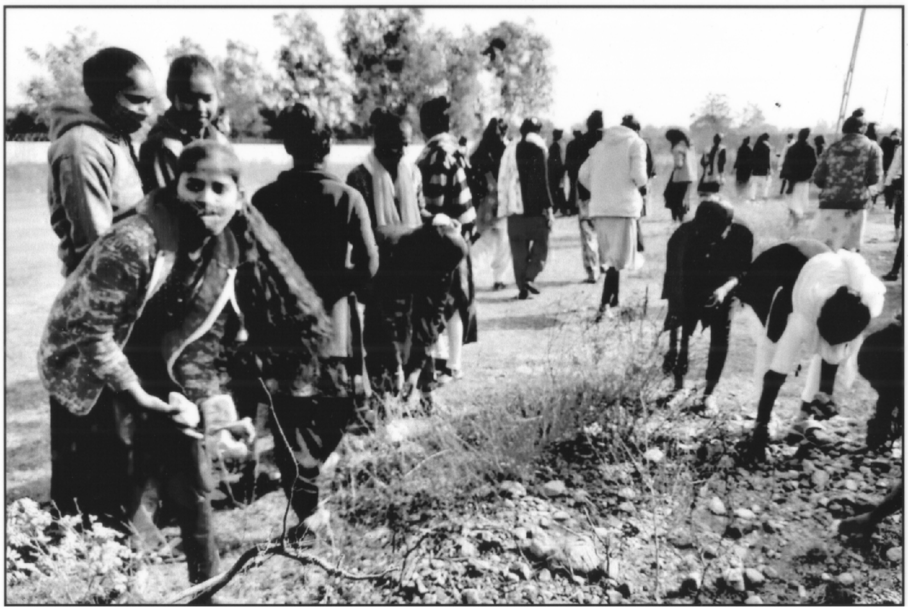

સફાઈ અભિયાન

૨૬ જાન્યુઆરી ગણતંત્ર દિનની ઉજવણી

વ્યાયામ, યોગ અને ખેલકૂદ પ્રવૃત્તિઓ